

I.313.476
PS9

INFORMATOR

o

IMPERIUM BRYTYJSKIM

I KRAJACH

AMERYKI PŁNC. I PŁD.

R Z Y M

1946

N 759

INFORMATOR

o

IMPERIUM BRYTYJSKIM

I KRAJACH

AMERYKI PŁNC. I PŁD.

R Z Y M

1946

MAPKA WIELKIEJ BRYTANJI

SCALE OF MILES

0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100

Chief Railways

Biblioteka Narodowa
Warszawa

30001011677176

I.313.476

(O. G. I.) Officine Grafiche Italiane - Via Cesena, 14 - Roma

OD WYDAWNICTWA

Praca niniejsza jest oparta na następujących wydawnictwach polskich:

«Informator Polski», wydany z zasilku Min. Pr. i Op. Społ. przez Światowy Związek Polaków z Zagranicy. Londyn 1945 r.

«Przewodnik Językowy», opracowany przez R. i I. Makarewiczów, Londyn 1946 r.

«Angielski dla Polaków, wraz z pożytecznymi informacjami, rozmówkami, mapką W. Brytanii i planem Londynu», opracowany przez E. Rapaczyńskiego i C.M.O. Vollratha, Londyn 1945 r.

Broszury informacyjne, wydawane przez «Samopomoc Lotniczą», a w szczególności «Argentyna», «Kanada», «Australia», «Brazylia», «Nowa Zelandia».

«Kalendarzyk Polaka w Wielkiej Brytanii» na rok 1946, opracowany i wydany przez A. Laskowską (14 High Street, Edinburgh).

1948 K. 171/11

**WIELKA BRYTANIA
I IMPERIUM BRYTYJSKIE**

(British Commonwealth of Nations)

Imperium Brytyjskie, zwane oficjalnie Brytyjską Wspólnotą Narodów, posiada swoje posiadłości we wszystkich częściach świata i liczy:

	mil kw.	miesz.
1/ w Europie i basenie Morza Śródziemnego	129 379	50 800 000
2/ w Azji	2 346 000	400 000 000
3/ w Afryce	4 652 000	65 000 000
4/ w Ameryce Płn.	3 893 020	12 000 000
5/ w Ameryce Środkowej	8 600	50 000
6/ w Indiach Zachodnich	12 300	2 000 000
7/ w Ameryce Płd.	97 800	320 000
8. w Australii i Oceanii	3 300 000	10 500 000

Imperium składa się ze Zjednoczonego Królestwa, dominiów (Kanada, Irlandia, Afryka Płd., Australia, Nowa Zelandia), państw półkolonialnych (Indie, Rodezja, Burma), kolonii koronnych i obszarów mandatowych. Dominia są samodzielnymi państwami, które uznają wspólnotę króla oraz mają gubernatora brytyjskiego, jako łącznika z metropolią. Państwa półkolonialne (przede wszystkim Indie) nie posiadają jeszcze statutu dominial-

nego. Imperium ma olbrzymią i skomplikowaną strukturę polityczną różnych krajów i narodów, stojących na różnym poziomie rozwoju kulturalnego i gospodarczego.

Imperium powstawało od XVI wieku, szczyt zaś swojej potęgi osiągnęło na przełomie XIX i XX. Obecnie zajmuje czwartą część powierzchni globu z czwartą częścią ludność.

Ustrój. — Imperium Brytyjskie nie posiada wypracowanych dla całości Imperium podstaw konstytucyjnych ani prawnych. Poszczególne dominia rządzą się własnymi prawami. Pod względem obronnym całość interesów imperialnych reprezentuje t. zw. «Imperial Conference» (zwołana po raz pierwszy w 1887 r.).

Rządem centralnym dla Imperium jest rząd Wielkiej Brytanii, która jest dziedziczną monarchią konstytucyjną i ograniczoną. Król symbolizuje jedność Imperium. Obecny król Jerzy VI — syn Jerzego V, a prawnuk królowej Wiktorii — ur. 14. XII. 1895, wstąpił na tron 11. XII. 1936 r. Następczyni tronu — księżniczka Elżbieta.

Prawa państwowe Wielkiej Brytanii — podobnie jak i prawa całości Imperium — nie mają formy jednolitego aktu konstytucyjnego i opierają się na aktach konstytucyjnych różnej dawności, z których najwcześniejszy: Magna

Carta (1215 r.), gwarantujący parlament i niezależność wymiaru sprawiedliwości; Habeas Corpus (1679 r.), gwarantujący prawa osobiste; Act of Settlement (1701 r.), rezerwujący tron dla protestantów.

Władzą ustawodawczą (a praktycznie władzą nadrzędną) jest Parlament, który składa się z dwu Izb: Lordów (The House of Lords) i Gmin (The House of Commons) i jest najstarszym parlamentem świata.

Izba Gmin konstituuje się na podstawie wyborów powszechnych (ostatnie w czerwcu 1945 r.). Składa się ona z przedstawicieli partii politycznych, które brały udział i przeszły w wyborach. W chwili obecnej Izba Gmin liczy 640 członków. W ostatnich wyborach zwycięstwo osiągnęła Partia Pracy (Labour Party - 393 mandaty) (1) przed Partią Konserwatystów (Conservative Party - 189 manda-

(1) *Partia Pracy w założeniu swoim jest partią socjalistyczną i robotniczą, ale nie jest socjalistyczną w kontynentalnym tego słowa znaczeniu. Socjalizm jest tylko postępowym skrzydłem Partii Pracy. Przewódca Partii Pracy nie jest przewodcą brytyjskiego socjalizmu (za takiego uważany jest obecnie prof. Harold Lasky). Partia Pracy opiera się o potężną organizację zawodową (Trade Unione).*

tów). Inne stronnictwa: Liberalne Narodowe (Liberal National - 13 mand.), Liberalne (Liberal - 12 mand.), Niezależne (Independent - 1 mand.) i kilka paromandatowych (wśród nich Partia Komunistyczna - 2 mand.). W poprzednich wyborach zwycięstwo osiągnęli Konserwatyści (387 mand.) przeciwko Labourystom (154 mand.).

Wybory odbywają się na wniosek premiera i za zgodą króla. Głosuje się na jednego kandydata w każdym okręgu wyborczym. House of Commons uchwała ustawy (bills) i kontroluje rząd.

Izba Lordów składa się z parów (lordów). Tytuł para otrzymuje się w Anglii bądź na zasadzie dziedziczenia, bądź z mianowania przez króla, bądź z wyboru lub też z racji piastowanego stanowiska. Tytuły w Wielkiej Brytanii nadawane są stale i corocznie król ogłasza listę osób, które otrzymują tytuły w uznaniu ich zasług, bez względu na klasowe, a nawet narodowe pochodzenie. Prawa Izby Lordów zostały poważnie zmniejszone przez Parlament Act w 1911 r. i w praktyce ograniczają się do zatwierdzania ustaw parlamentarnych.

Zwycięska w wyborach partia tworzy rząd spośród członków swego stronnictwa. Premierem obecnego rządu W. Brytanii (His Maje-

sty's Government), ukonstytuowanego 27. VII. 1945 r., jest Klemens Ryszard Attlee; ministrem spraw zagranicznych (Secretary of State for Foreign Affairs) — Ernest Bevin; ministrem spraw wewnętrznych (Secretary of State for Home Affairs) — James Chuter Ede. Ogółem rząd składa się obecnie z 32 ministrów (w tym 17 ministrów pierwszej klasy, t. zw. Cabinet Ministers). W czasie wojny W. Brytania miała rząd koalicyjny, na którego czele stał (od 11. V. 1940 r.) Winston Churchill, obecny leader opozycji w parlamencie, co jest stanowiskiem oficjalnym.

I. WIELKA BRYTANIA

a) POŁOŻENIE I LUDNOŚĆ

Wielka Brytania jest wyspą, oblaną wodami Oceanu Atlantyckiego. Wzdłuż południowych jej brzegów przepływa ciepły prąd zatokowy (Golfstrom). Wielka Brytania leży w strefie klimatu umiarkowanego, przy czym klimat jej nosi charakter morski: żaden punkt w W. Brytanii nie jest oddalony od morza więcej niż o 100 mil ang. (160 km). Klimat Anglii jest wilgotny, łagodny; przeciwieństwa lata i zimy nie zaznaczają się tak ostro jak w klimacie kontynentalnym, który obejmuje

większą część Polski. Wiosna przychodzi w Anglii na ogół wcześniej niż w Polsce, lato jest mniej upalne, jesień jest bardziej słotna, a zima rzadko kiedy przynosi opady śnieżne. Poza Szkocją śnieg nie utrzymuje się w Wielkiej Brytanii dłużej niż przez kilka dni w ciągu zimy (styczeń, luty). Nawet w górach Walii i Szkocji rzadko kiedy pojawia się grubsza warstwa śniegu.

Wilgotny, niekiedy cieplarniany klimat zezwala na uprawę łąk i wspaniałych ogrodów.

Południowe prowincje kraju, t. j. Anglia właściwa, zamieszkuje mieszanina różnych szczepów, powstała na skutek licznych najeżdów. Pierwotna ludność Anglii była pochodzenia celtyckiego (Celtami są dzisiejsi Irlandczycy), a w I wieku przed Chrystusem rozpoczął się napływ Rzymian, którzy podbili kraj w ciągu następnych stu lat. W V wieku rozpoczął się napływ Sasów i Anglów, pochodzenia germańskiego. W roku 1066 Anglia została opanowana przez zromanizowanych Normanów.

Walijczycy pochodzą z pnia celtyckiego, a więc z tej samej rasy co mieszkańcy Francji przed przybyciem legionów rzymskich. Język walijski jest i dzisiaj językiem całkowicie odrębnym i niezrozumiałym dla Anglika. W Walii używa go jeszcze ludność wiejska obok

angielskiego. Ostatnio czyni się nawet próby ożywienia tego języka. Walijczycy różnią się od Anglików nawet wyglądem fizycznym: o ile na południu kraju częsty jest słuszny wzrost, jasne włosy — w Walii przeważa typ krępej budowy i ciemny kolor włosów. (Szkocja znowu ma poważny procent rudowłosych.)

Walia utraciła swą niepodległość w wieku XIII, gdy została podbita przez królów angielskich. Od tego czasu następca tronu angielskiego nosi tytuł księcia Walii.

Szkocję zamieszkiwały za czasów podboju rzymskiego, celtyckie plemiona Piktów. Przez dłuższy czas stanowiła ona odrębne królestwo, prowadzące długotrwałe wojny z Anglią. Z początkiem XVII wieku dynastia Stuartów połączyła oba kraje pod swym berłem.

Wyspiarskie położenie Anglii zmusiło ją, w celach obronnych, do budowy floty, która stała się główną jej bronią w licznych wojnach. Chociaż w wyprawach na Francję Anglicy używali wojsk ekspedycyjnych i odnosili poważne zwycięstwa lądowe, to jednak flota morską pozostała główną ich troską. W ciągu wieków Anglia wydarła swym sąsiadom panowanie na morzu. Klęska wielkiej floty hiszpańskiej, wysłanej przeciw Anglii w roku 1588 przypieczętowała przeważające stanowisko Anglii na morzach.

Ta przewaga umożliwiła Anglikom wielkie podboje kolonialne. Pierwotną przyczyną angielskiej ekspansji kolonialnej były względy handlowe. Wytwarzane powoli Imperium Brytyjskie okazało się trwalsze od wielkich mocarstw kolonialnych, jakimi były w swoim czasie Hiszpania i Portugalia. Umiejętność rządzenia ludami kolonialnymi pozwoliła Wielkiej Brytanii na utrzymywanie swych posiadłości nielicznymi stosunkowo wojskami.

b) RELIGIA.

Anglia przyjęła chrześcijaństwo z końcem VI wieku i przez tysiąc prawie lat była krajem katolickim. W wieku XVI, w okresie reformacji, w Anglii powstał oderwany od Rzymu narodowy kościół, na którego czele stoi arcybiskup Canterbury. Kościół anglikański bliższy jest w swoim rytuale i liturgii katolicyzmowi niż protestantyzm niemiecki.

Obok oficjalnego Kościoła Anglikańskiego istnieją w Anglii liczne sekty protestanckie. Prześladowany przez długie lata Kościół Katolicki ostatnio zyskuje wyznawców. Głową tego kościoła w Anglii jest arcybiskup Westminsteru (w Londynie).

Zaznaczyć należy, że w Anglii dyskusje na temat religijny w rozmowach prywatnych nie są przyjęte.

c) SZKOLNICTWO I KULTURA.

Szkolnictwo angielskie jest nieco odmienne od kontynentalnego. Obok szkół elementarnych (elementary schools lub grammar schools) istnieją szkoły średnie (secondary schools) Studia w tych szkołach są krótsze aniżeli na kontynencie. Tym samym uczeń szkół angielskich, rozpoczynający studia uniwersyteckie, jest przeciętnie młodszy wiekiem od słuchacza wszechnicy w Europie.

Specjalnością Anglii jest system szkół internatowych, w których uczeń mieszka w bursie i pobiera naukę na miejscu. Te 'public schools', z których najslawniejsze są szkoły w Eton i Harrow (obok szkół w Rugby i Winchester), mają na celu wyrobienie charakteru ucznia i to nie tylko przez system nauki, ale również przez gry, zabawy i uczenie życia w środowisku ludzkim. Szkoły angielskie nie kładą tyle nacisku na wtłoczenie w głowę ucznia wielkiej ilości wiadomości, co na ukształtowanie jego charakteru i wyrobienie poczucia obywatelskiego.

Najslawniejsze uniwersytety angielskie to Oxford i Cambridge, które także stosują system internatowy — pozostałość po szkołach klasztornych średniowiecza. Obie te wszechnice stały się w ostatnich dziesiątkach lat dostępne nie tylko dla studentów, pochodzących

z wyższych warstw społeczeństwa — jak to było dawniej — ale także dla stypendystów ze wszystkich warstw społecznych.

Uniwersytety w Londynie, Glasgow czy Manchester lub Birmingham odznaczają się wysokim poziomem nauk.

d) WAŻNIEJSZE MIASTA W WIELKIEJ BRYTANII.

Londyn — stolica Imperium Brytyjskiego — położony nad Tamizą, liczy wraz z przedmieściami ponad 8.000.000 mieszkańców. Przez Londyn przebiegają główne drogi, założone jeszcze przez Rzymian i łączące południową Anglię ze Szkocją i zachodnią częścią kraju.

Spśród wielu gmachów londyńskich, zasługujących na uwagę, wymienić należy Opactwo Westminsteru, Katedrę Św. Pawła oraz Parlament. W gmachu Parlamentu mieści się Izba Lordów i Izba Gmin. Biura rządu W. Brytanii i Imperium mają swą siedzibę w pobliżu dzielnicy Whitehall

Rozwój Londynu spowodowany został w znacznej mierze przez jego dogodne położenie jako portu. Słynne ze swych rozmiarów i ruchu doki londyńskie powstały w XVIII wie-

ku. Przybywają tu statki z towarami i surowcami ze wszystkich krajów.

Pewne gałęzie handlu i niektóre zawody skoncentrowane są tradycyjnie na pewnych ulicach Londynu. Tak np. "Fleet Street" jest ośrodkiem wszystkich czasopism, "Harley Street" jest ulicą lekarzy, The "Inns of Court" — ośrodkiem prawników, "Cockspur Street" ulicą towarzystw okrętowych, "Lombard Street" ulicą banków, "Covent Garden" jest rynkiem owocowym, a "Smithfield" rynkiem mięsnym.

Edinburgh — stolica Szkocji — zwraca uwagę oryginalnością położenia. Po jednej stronie głównej ulicy (Princes Street) znajdują się nowoczesne budynki z pięknymi sklepami, a po drugiej ciągnie się długi wąwóz, pełen ogrodów, poza którym wznosi się starożytny zamek na górze. Po drugiej stronie wąwozu znajduje się stary Edynburg z malowniczymi domami budowanymi z kamienia.

Ilość mieszkańców wynosi ponad 440.000. W Edynburgu mieści się główna Administracja Szkocji.

Glasgow — największe po Londynie miasto W. Brytanii (1.125.000 mieszkańców) jest ośrodkiem przemysłu i handlu z dużym portem i stoczną. Miasto posiada piękne ogrody

i parki oraz zasługującą na uwagę dzielnicę uniwersytecką.

Birmingham — drugie największe miasto angielskie po Londynie (1.030.000 mieszk.) położone w środkowej części Anglii t.zw. — Midland, jest kolebką przemysłu metalowego, głównie samochodowego, motocyklowego i rowerowego, oraz uzbrojeniowego.

Liverpool (855.000 mieszk.) — położony na zachodnim brzegu wyspy, posiada drugi co do wielkości port w Anglii (doki ciągną się na długość 7 mil ang. nad ujściem rzeki Mersey). Pod rzeką przechodzi tunel o długości jednej mili, wybudowany w 1866 roku, łączący Liverpool z Birkenhead. Stąd można dostać się autobusem do Chester, (miasta pełnego zabytków, z piękną katedrą i z murami pochodzącymi z czasów rzymskich). Liverpool posiada dużą ilość okazałych gmachów, w których mieszczą się magazyny i biura handlowe. Jest to centrum handlu bawełną, drzewem, zbożem i tytoniem. Uniwersytet, założony w 1881 roku, posiada wydziały architektury, medycyny, prawa, handlu i mechaniczny.

e) KOMUNIKACJE.

Londyn posiada doskonałą komunikację miejską, na którą składają się: kolej pod-

ziemna (Underground), autobusy, trolleybusy i tramwaje.

Dworce kolejowe:

Charing Cross (S. R. — Southern Railway) obsługuje pociągi odjeżdżające na południowy wschód aż do wybrzeża. Dojazd do dworca koleją podziemną i autobusami nr.: 1, 3, 6, 9, 11, 12, 13, 15, 24, 29, 53, 59, 60, 77, 88, 96.

Euston (L. M. S. — London, Midland and Scottish Railway), z którego odchodzą pociągi do środkowej części Anglii (Midland) oraz do Szkocji. Dojazd koleją podziemną i autobusami Nr.: 14, 18, 30, 68, 73, 77.

King's Cross (L. N. E. R. — London and North Eastern Railway) obsługuje pociągi, zdążające do północno — wschodniej części Anglii. Dojazd koleją podziemną i autobusami Nr.: 14, 18, 30, 63, 68, 73 i 77.

Liverpool Street (L. N. E. R.) — dla pociągów, odjeżdżających na północny wschód (Cambridge). Dojazd koleją podziemną i autobusami Nr.: 6, 7, 8, 9, 11, 22, 35, 47, 60, 69, 76, 78.

Marylebone (L. N. E. R.) — obsługuje również pociągi, idące w kierunku północno wschodnim. Dojazd koleją podziemną i autobusami Nr.: 1, 18, 23 i 27.

Paddington (G. W. R. — Great Western Railway) — skąd odchodzą pociągi na zachód i południowy zachód. Dojazd koleją podziemną i autobusami Nr.: 7, 15, 18, 27 i 36.

St. Pancras (L. M. S.) — obsługuje pociągi, zdążające do środkowej części Anglii i do Szkocji. Dojazd koleją podziemną i autobusami Nr.: 14, 18, 30, 63, 68, 73, 77.

Victoria (S. R.) — obsługuje pociągi, odjeżdżające na południe do wybrzeża. Dojazd koleją podziemną i autobusami Nr.: 2, 10, 11, 16, 24, 25, 29, 36, 38, 39, 46, 52, 76.

Waterloo (S. R.) — dla pociągów kursujących na południe i południowy zachód. Dojazd koleją podziemną oraz autobusami Nr.: 1, 6, 46, 67, 68, 76.

Na każdym dworcu kolejowym znajduje się biuro informacyjne — «Enquiry Office» lub «Inquiries». Bilety nabywa się w kasach na dworcu lub w biurach podróży Thomas Cook, którego oddziały znajdują się w większych miastach (centrala w Londynie — Barkeley Street W. 1.).

Cena biletu powrotnego jest wyższa o $\frac{1}{3}$ od ceny biletu pojedynczego. Bilet powrotny jest ważny na jeden miesiąc. Ilość przerw w podróży jest nieograniczona między miejscami

wościami, na które opiewa bilet — nie ma potrzeby zgłaszania ich w urzędach kolejowych. Przy nabywaniu biletu w kasie należy wyraźnie zaznaczyć czy to ma być bilet pojedynczy (na jednorazowy przejazd), t.zw. «Single» (ticket) lub powrotny t. zw. «Return» (ticket). Większe dworce posiadają osobne kasy biletowe do klasy 1-szej i osobne do 3-ej. Na kolejach angielskich nie ma wagonów 2-ej klasy. Bilet 1-szej klasy jest droższy od 3-ej o 50 %. Przedziały dla palących oznaczone są napisem «Smoking», zaś dla niepalących — «No smoking». Przed dojazdem do większych dworców kolejowych konduktor odbiera bilety od pasażerów. Na mniejszych dworcach bilety oddaje się portierowi przy wyjściu. Przechowywanie bagażu oznaczone są napisem «Cloakroom».

W kolei podziemnej jest tylko jedna klasa. Każdy pociąg ma wagony osobne dla niepalących «No smoking». Ceny biletów są zależne od odległości i zaczynają się od $1\frac{1}{2}$ d. W podziemnej można przesiadać się dowolną ilość razy między stacjami, na które został wykupiony bilet. W kasach biletowych kolei podziemnej można otrzymać bezpłatnie plan linii kolejowych (Underground Map).

Ceny biletów autobusowych w Londynie są różne, zależnie od odległości, począwszy od

1½d. Biletów t.zw. «przesiadkowych» nie ma w użyciu. Przystanki «na żądanie» są oznaczone napisem «Request». Celem zatrzymania autobusu należy podnieść rękę.

Prowincja (zarówno Anglii, jako też Walii i Szkocji) ma doskonałą komunikację autobusową. Ceny biletów są na ogół niskie. Zawsze opłaca się brać bilet powrotny.

f) SYSTEM MONETARNY.

Farthing—¼penny

Halfpenny—2 farthings.

Penny (d.)—1/12 shilling lub 4 farthings.

Threepence—¼ shilling.

Sixpence—½ shilling lub 6 pence.

Shilling (s.)—12 pennies, lub 1/20 funta

Two-shillings.

Half-crown—2 shillings 6 pence.

Pound (£)—20 shillings, lub 240 pennies.

Guinea—21 shillings (moneta ta nie jest, obecnie wybijana).

Monety złote: 5, 2, 1 i ½ £ (1 funt sterling albo suweren).

Monety srebrne: 5 szylingów (Crown), 4 szylingi (Double Florin). — obecnie nie wybijane: 2½ szylinga (Half-Crown), 2 szylingi (1 Florin), 1 szyling, 6 pensów (sixpence, 6d.), 3 pency (threepence, 3d.).

Monety brązowe: threepence (3d.), 1 penny (1d.), ½ penny (half-penny), ¼ penny (farthing).

Banknoty, będące obecnie w obiegu: £ 5, £ 1, 10s. (banknoty £ 10 i £ 20 zostały wycofane).

Oznaczenie 1 pensa literą «d» pochodzi od łacińskiej nazwy «denarius».

Penny jest liczbą pojedynczą; w liczbie mnogiej mówimy pence; pennies — jeśli mamy na myśli pojedyncze monety pensowe. Na czecach lub rachunkach piszemy w następujący sposób:

£1 15s. 6d £1 5s. 6d. 5/6 5/- -/6
co odpowiednio znaczy:

1 funt 15 szylingów i 6 pensów; 1 funt 5 szylingów i 6 pensów; 5 szylingów i 6 pensów; 5 szylingów; 6 pensów.

g) BANKI.

Bank of England jest bankiem emisyjnym. Pięć największych banków Anglii (Big Five), t. j.:

Barclays Bank
Lloyds Bank
Midland Bank
National Provincial Bank
Westminster Bank

posiadają swoje oddziały we wszystkich miastach Wielkiej Brytanii i zagranicą i przeprowadzają wszelkie operacje bankowe. Szczegółowe informacje otrzymać można w każdym z tych banków.

Konto otwarte, t. zw. Current Account założyć można w banku składając pewną kwotę (około kilku funtów) i podając równocześnie referencje osoby posiadającej własne konto bankowe.

Właściciel konta otrzymuje książeczkę czekową (24 чеки) za opłatą 4 sh. Istnieją dwa rodzaje czeków: zwykłe i «kreślone» (crossed). Na podstawie cheku zwykłego każdy może podjąć pieniądze w odnośnym banku. Cek kreślony zrealizować może tylko osoba, posiadająca własne konto bankowe.

W braku cheku kreślonego, przy wysyłce pocztą, bezpieczniej jest przekreślić czek dwiema równoległymi liniami w poprzek cheku, wpisując między nimi «& Co.» (co znaczy «and Company»).

Czeki należy wypełniać atramentem słownymi i cyframi; wypełnione na maszynie są nieważne. Nie należy wpisywać na cheku daty, w której wypada niedziela lub inne oficjalne święto, gdyż czek taki nie jest honorowany przez banki.

Jeśli właściciel konta sam podejmuje pieniądze, wówczas po słowie «Pay» pisze się «cash» (co znaczy «gotówka»), w wypadku wystawienia cheku na drugą osobę, po słowie «Pay» pisze się imię lub pierwszą literę imienia oraz nazwisko danej osoby.

Czeki kreślone można wysyłać pocztą listem zwykłym, gdyż nie zachodzi obawa, aby pieniądze mogła podjąć osoba inna niż ta, na której nazwisko jest wystawiony czek.

Pieniądze można podejmować tylko w tym banku, w którym zostało otwarte konto. Jeśli ktoś ma konto w jednym z oddziałów Lloyds Bank, które np. w Londynie znajdują się w każdej dzielnicy, nie może podjąć pieniędzy w innym oddziale tego banku, jakkolwiek wszystkie są w Londynie. Istnieje możliwość przeniesienia konta w całości do innego oddziału tegoż banku w razie zmiany miejsca zamieszkania, lub też częściowo można przenieść do jednego z oddziałów w wypadku wyjazdu np. na urlop. Należy wówczas zgłosić to w swoim banku, żądając wydania polecenia odnośnemu oddziałowi, aby w danej miejscowości wypłacono wskazaną kwotę.

Książeczkę czekową należy przechowywać w bezpiecznym miejscu, gdyż właściciel jej sam jest odpowiedzialny i nie może zgłaszać preten-

sji do banku, gdyby znalazca podjął pieniądze na podstawie znalezionej książeczki.

P.O.S. Bank (Post Office Saving Bank) jest odpowiednikiem *P.K.O.* Książeczkę oszczędnościową może otrzymać każdy, wpłacając oszczędności począwszy już od kilku szylingów. Każdy urząd pocztowy, przy którym znajduje się dział oszczędnościowy, wydaje książeczki, przyjmuje wkłady i wypłaca pieniądze. Pieniądze można wkładać i podejmować w dowolnym urzędzie pocztowym, a nie tylko w tym, w którym zostało otwarte konto. Podejmować można tylko do £.3 dziennie, a w wypadku, gdy się chce podjąć więcej niż £.3. należy wymówić na kilka dni z góry, używając do tego celu specjalnych formularzy, które otrzymuje się bezpłatnie w każdym urzędzie pocztowym. Na książeczkę oszczędnościową można wkładać oprócz gotówki również czeki, «postal order», «money order» etc.

Najwyższa kwota, jaką można złożyć na książeczkę oszczędnościową w ciągu roku, wynosi £.500.

Wkłady oszczędnościowe są oprocentowane na $2\frac{1}{2}\%$ w stosunku rocznym. Celem wpisania procentów od oszczędności, należy przesłać książeczkę, co roku po dacie, w której zostało otwarte konto, do Centrali, w kopercie (można ją otrzymać w każdym urzędzie pocztowym).

b) MIARY, WAGI I TEMPERATURA

TEMPERATURA

	Punkt wrzenia	Punkt za marzania
Fahrenheit	+ 212°	+ 32°
Celsiusz	+ 100°	0°
Reamur	+ 80°	0°

MIARY DŁUGOŚCI

- 1 mile stat. (1760 yards) = 1609.3 metra
- 1 yard (3 feet) = 91.47 cm
- 1 foot (12 inches) = 30.48 cm
- 1 inch = 2.54 cm
- 1 nautical mile (mila morska) = 1853 m
- 1 knot (węzeł) = 1853 mila/godz.
- 1 mile (furlong) (220 yards) = 200 metrów
- 1 fathom (szezeń) = 6 feet

MIARY POWIERZCHNI

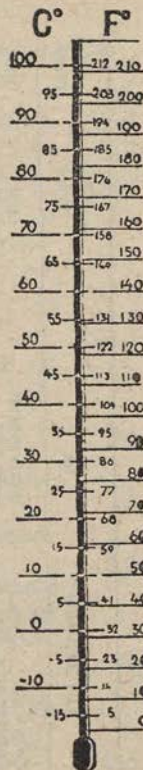
- 1 square mile = 640 acr.
- 1 acre (4840 square yards)
- = ok. 4003 mtr kw.

MIARY WAGI

- 1 ton (157.5 stones, 2240 lbs.) = 1018.98 kg
- 1 stone (14 lbs.) = 6.3 kg.
- 1 lb. (16 ounces) = 0.453 kg
- 1 ounce (uncja) = 28.35 gr

MIARY OBJĘTOŚCI

- 1 bushel (8 gallons) = 36.348 litra.
- 1 gallon (4 quarts) = ok. 4 1/4 litr.
- 1 quart (2 pints) = 1.136 litra.
- 1 pint (4 gills) = 0.568 litra.
- 1 gill = 1.42 decylitra.

Aby zamienić	na	pomnoż przez	i podziel przez
Cale ang.	centymetry	254	100
Centymetry	cale ang.	39	100
Yardy	metry	91	100
Metry	yardy	109	100
Mile ang.	kilometry	161	100
Kilometry	mile ang.	62	100
Futy ang.	kilometry	45	100
Stopy ang.	kilometry	635	100
Kilogramy	futy ang.	22	10
Uncje ang.	gramy	284	10
Gramy	uncje ang.	35	100
Futy ang. epietarsk.	kilogramy	37	100
Uncje ang. epietarsk.	gramy	311	10
Hundredweight (cwt.)	kilogramy	508	10
Tony ang.	tony metryczne	102	100
Galony	liry	455	100
Liry	galony	22	100
Mile morskie	kilometry	185	100
Kilometry	mile morskie	64	100

i) POCZTA

Taryfa pocztowa w obrocie wewnętrznym
W. Brytanii.

Listy zwykłe o wadze nie przekr. 2 oz. 2½d.
za każde dodatki, 2 oz. ½d.

Listy polecane 5½d
(Koperty ofrankowane, płóciennę do listów polecanych są w kilku wymiarach do nabycia w urzędach pocztowych.)

Listy «Express»: 8½d.
są doręczane przez posłańca jak telegramy.

Kartki pocztowe zwykłe 2d.

Druki: (printed paper post) o wadze do 2 uncji 1d.
za każde dalsze 2 uncji (waga ograni- do 2 lb.) ½d.
(Druki mają być nadane w stanie otwartym bez żadnych osobistych na nich notatek o charakterze korespondencji.)

Listy do żołnierzy: (Letters for H.M. Forces and Ships of War Abroad): listy za pierwszą uncję wagi . . . 1½d.

za każdą następną uncję	1d.
karty pocztowe	1d.
gazety i druki za każde 2 uncje	½d.

Przesyłki pieniężne

Chcąc wysłać pieniądze, można to uczynić za pomocą t.zw. Postal Orders albo Money Orders.

Postal Orders są to czek z wydrukowaną sumą pieniężną w wysokościach po 6d. do 21s.

Oплата wynosi: od 6d.-1s.	1d.
od 1s. 6d.-5s.	1½d.
od 6s.-21s.	2d.

Na tych czekach pisze się nazwisko adresata i wysyła w kopercie, jak zwykły list. (Jeśli nie napiszemy na czeku nic prócz nazwiska, czek może być zrealizowany w każdym urzędzie pocztowym. Jeśli prócz nazwiska napiszemy miejscowość, pieniądze mogą być podjęte tylko w podanej miejscowości.)

Money Orders są to przekazy pieniężne w wysokościach od £. 1-40.

Oплата za przekaz wynosi: do £. 3	4d.
do £. 10	6d.
do £. 20	8d.
do £. 40	1s.

Na przekazie pisze się nazwisko i adres odbiorcy. Odbiorca przy podjęciu pieniędzy musi

powiedzieć urzędnikowi pocztowemu od kogo otrzymuje pieniądze. Jeśli nie wie, od kogo—pieniędzy nie otrzyma. Wynika stąd, że o wysłaniu Money Order należy adresata zawiadomić.

Jeśli taki przekaz przekreślimy dwiema liniami od góry do dołu, oznacza to, że adresat może podjąć pieniądze tylko przez bank.

Przekazy telegraficzne (telegram Money Orders)—

za telegraficzne przesłanie pieniędzy
opłata minimum, 1s. 7d.

Paczki (parcels):

o wadze do 3 lb.-7d., 4 lb.-8d.,
6 lb.-10d. i 15 lb. (maximum) 1s. 1d.

Zaliczenia (cash on delivery):

przy 10s. dopłata 4d.
(przy £10-1s., przy £40-2s.)

TARYFA POCZTOWA

w obrocie zagranicznym

Listy zwykłe:

do Dominiów, Protektoratów i Krajów Mandat. oraz Egiptu i U.S.A. 2½d.
do pozostałych krajów (za 1 oz.) 3d.
za każdą następną uncję wagi . . . 1½d.

Listy Lotnicze (Air Mail)—2 oz. . . . 8d.
do Ameryki , , , 1s.3d.

Na listach lotniczych należy nakleić niebieską nalepkę «Air Mail», którą otrzymuje się bezpłatnie w Urzędach Pocztowych.

Druki—za każde 2 uncje ½d.
Maksymalna waga na obszarze Dominioń—5 funtów (lb.), do innych krajów—4 funty.

Telegramy

Za 9 słów najmniej (łącznie z adresem) 1s.0d.
każde następne słowo 1d.
Telegramy nocne (NLT)—do 36 słów 1s.3d.
(są to telegramy wysyłane w godzinach małego ruchu).

Telefony.

Opłata za rozmowę telefoniczną w promieniu 10 mil od Oxford Circus w Londynie wynosi 2d.—Telefony-automaty znajdują się na dworcach kolejowych, na stacjach kolei podziemnej, oraz na ulicach w czerwonych kioskach.

Jeśli aparat, z którego telefonujemy, posiada tarczę z literami i numerami, żądany numer nakręcamy sanni. W wypadku, gdy aparat nie posiada tarczy z literami i numerami, wówczas

po podniesieniu słuchawki czekamy na zgłoszenie się centrali.

j) *NIEKTÓRE ADRESY W WIELKIEJ BRYTANII:*

LONDYN:

Sztab Główny.

Kuria Biskupia.

Kancelaria Wojskowa Biskupa Prawosławnego.
Administracja Funduszami i Darami Społ.
Pol. Sił. Zbrojnych.

7 Ashley Gardens, London, S.W.1. Tel. Vic. 8741.

Szefostwo Opieki nad Żołnierzem.

Wydział prac Kulturalno-Oświatowych Wojska.
Komenda Główna P.W.S.K.

8 Ashley Gardens, London, S.W.1. Tel. Vic. 8741.

Inspektorat do Spraw Zarządu Wojskowego.

4 Lancaster Terrace, London, W.2. Tel. Pad. 0791. (dojazd kolejką podz. do stacji Lancaster Gate).

Fundusz Obrony Narodowej.

Polish National Defence Fund and Gift Department.

91 Ashley Gardens, London S.W.1. Tel. Vic. 8741; Ext. 343.

Fundusz Społeczny Wojska.

Polish Soldiers Assistance Fund.

91 Ashley Gardens, London, S.W.1.

Konto bankowe: Barclay's Bank Ltd., 78
Victoria Street, London, S.W.1. No. 8753.
Polish Soldiers Assistance Fund.

Dowództwo Sił Powietrznych.

Pomoc. Lotn. St. Kobiet.

1 Princes Row, London, S.W.1. Tel. Vic.
8480.

Kierownictwo Marynarki Wojennej.

Pomoc. Morską St. Kobiet.

28 Wimpole Street, London, W.1. Tel.
Lan. 4581.

Wojskowy Instytut Techniczny.

32 Cromwell Road, London, S.W.5.

Biuro dla Spraw Rodzin Wojskowych.

8, Ashley Gardens, S.W.1. Tel. Vic. 8741.

Dom Harcerski.

7, Belgrave Mews North, S.W.1.

Dom Lotnika Polskiego.

11, Ebury Street, S.W.1. Tel. Slo. 4032.

Dom Żołnierza (Polish Military Hostel).

Culford Gardens, S.W.3. Tel. Ken. 3584.

Dom Żołnierza Polskiego.

4, Devonian Road, N. 1. Tel. Can. 4074.

Dział Opieki Społecznej, Referat Inwalidzki.
(dawne Min. Opieki Społ.). 4, Chester Sq.
S.W.1.

Interim Treasury Comm. for Polish Questions.
obejmuje dawne Ministerstwa).

Thorney Court, Palace Gate, W.8. Tel.
Wes. 4374.

Sekcja 3. (Min. Spraw Wewn.).

Sekcja 4. (Min. Informacji)

Sekcja 6. (Min. Sprawiedliwości wraz z Są-
dami Morskimi)

Sekcja 7. (Min. Przemysłu i Handlu)

Sekcja 8. (Min. Odbudowy i Administracji)

Educational Branch (Min. Oświaty)

12, Hyde Park Crescent, W.2. Tel. Amb.
2631:

Sekcja 1. (Prezydium Rady Ministrów)

Sekcja 2. (Min. Spraw Zagr.)

Dział Finansowy (Min. Skarbu)

Dział Opieki Społecznej (Min. Opieki Społ.)

Stratton House, Stratton Street, W.1:

Dział Finansowy (Min. Skarbu).

« *Ognisko Polskie* ».

55, Princes Gate, S.W.7. Tel. Ken. 4670.

Koło Ślązaków.

12, Grafton Street, W.1.

Koło Ślązaków Cieszyńskich.

91, Queen's Court, Queen's Way, W.2. Tel.
Bay. 4184.

*Kolo Obywateli Polskich Wyznania Prawo-
slawnego na terenie W. Brytanii.*

7, Penywern Road, S.W.5.

Komisja dla Spraw Oszczednosci Wojskowych.
61, St. James' Street, W.I. Tel. Reg. 2956.

Kosciol Polski.

2, Devonian Road, Islington, N.I. Tel. Can.
3439.

*Państwowa Szkoła Handlu Zagranicznego i
Administracji Portowej.*

20, Aldermanbury, E.C.2. Tel. Cle. 7462.

Polish Relief Fund.

31, Belgrave Square, S.W.I. Tel. Slo. 9894

Polish-Jewish Home.

91, Gower Street, Gower House, W.C.I.

Polska Misja Katolicka.

2, Devonian Road, Islington, N.I. Tel. Can.
3439.

Polska Opieka nad Więźniami. — 2, Devonian
Road, Islington, N.I.; Tel. Can. 3439.

*Polskie Biuro Badań Politycznych (Polish Re-
search Centre).*

32, Chesham Place, S.W.I. Tel. Slo. 8233.

Polskie Biuro Pośrednictwa Pracy.

18, Devonshire St., W.I. Tel. Wel. 1662.

Polskie Towarzystwo Katolickie.

2, Devonian Road, Islington, N.I. Tel. Can.
3439.

Polsko-Żydowski Uchodźczy Komitet.

33, Soho Square, W.I. Tel. Ger. 3455.

Przychodnia Dentystyczna P.C.K.

48, Wilton Crescent, S.W.I. Tel. Slo 8343.

Przychodnia Lekarska.

5, Bulstrode Street, W.I. Tel. Wel. 8827.

Rada Akademickich Szkół Technicznych.

5, Princes Gardens, Kensington, S.W.7.
Tel. Ken. 2154.

Rada Żydów Polskich w W. Brytanii.

91, Gower Street, W.C.I. Tel. Eus. 3571.

S.A.R.P., Stowarzyszenie Architektów R.P.

45, Belgrave Sq. S.W.I. Tel. Slo. 7605.

Sądy Morskie.

Thorney Court, Palace Gate, W.8.

*Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Pol-
skich w W. Brytanii.*

18 Devonshire Street, W.I. Tel. Wel. 9635.

*Stowarzyszenie Prawników Polskich w Zjed-
noczonym Królestwie.*

62-64, Brook Street, W.I. c/o Polish Ma-
ritime Court.

White Eagle Club (Klub Białego Orła).

2, Albert Gate, S.W.I. Tel. Ken. 8666.

*Zrzeszenie Ewangelików-Polaków w W. Bry-
tanii.*

493, Oxford Street, W.I. Tel. May 3192.

Zrzeszenie Studentów Polaków w. W. Brytanii
45, Belgrave Sq. S.W.I. Tel. Slo. 4755.
Związek Kolejarzy, c/o K. Wićcek,
50, Belsize Sq. N.W.3.
*Związek Rzemieślników i Robotników Pol-
skich.*
66, New Cavendish Street, W.I. Tel. Lan.
1218.

EDYNBURG

Allied Information Bureau (W.V.S.).
54, Princes Street. Tel. 24035.
Bursa Akademicka P.W.L.
5, Grosvenor Crescent. Tel. 213141.
*Bursa dla Chłopców (Polish Boy's Hotel, Bri-
tish Council).*
17, Carlton Terrace. Tel. 264889.
Czółówka Teatralna,
6, Chalmers Crescent.
Delegatura P.C.K. na Szkocję.
7, S. E. Circus Place. Tel. 20762.
Dom Szkocko-Polski.
7, Grenhill Gardens. Tel. 51801.
Dom Żołnierza Polskiego.
9, Moray Place. Tel. 22761.
Kasyno Garnizonowe i Hotel Oficerski.
9, Rothesay Place. Tel. 330881.

Komisja Wyższych Studiów Weterynaryjnych.
Royal (Dick) Veterinary College.
Kościół Polski.
St. Anne Church, Randolph Place.
Ognisko Tow. Szkocko-Polskiego.
11, Castle Street. Tel. 22782.
*Polski Wydział Lekarski przy Uniwersytecie
w Edynburgu.*
3, Potter Row. Tel. 44337.
*Szpital im. Ign. Paderewskiego (przy Western
General Hospital).* Tel. 20888.
*Towarzystwo Szkocko-Polskie (Scottish-Polish
Society).*
16, Picardy Place. Tel. 25281.
Oddział Opieki nad Żołnierzem I Korp.
Edinburg (adres chwilowo nieustal).
Centrala Zaopatrywania.
23 Dean Park Crescent, Edinburgh. Tel.
25538, 24756.
Warsztaty Centrali Zaopatrywania.
235 Willowbrae Road, Edinburgh. Tel.
75375.
Sklep Garnizonowy.
4 William Street, Edinburgh.

GLASGOW

Biuro Polskie.

91, Hill Street, C.3. Tel. Douglas 3600.

Dom Polski.

12, Kensington Gate. Tel. Western 3629.

Ognisko Polskie.

74, Oakfield Avenue. Tel. Western 4768.

Ośrodek Kształcenia Handlowego, Państwowe Liceum Handlowe, Państwowe Gimnazjum Kupieckie, Korespondencyjny Kurs Handlowy.

34, West George Street, C.2.

Ośrodek Nauczania Korespondencyjnego z Zakresu Liceum i Gimnazjum Ogólno-Kształcącego.

61, Hillhead Street, W.2.

Ośrodek Pracy i Szkolenia Polskich Inwalidów Wojennych.

4, Fredrick Lane, C.1.

Polskie Liceum i Gimnazjum im. J. Słowackiego.

1920, London Road. Tel. Shettleston 1695.

Scoto-Polish Club.

129, Renfrew Street.

Scottish-Polish V. Club.

195, Bath Street. Tel. Douglas 4382.

LIVERPOOL

The Allied Centre.

1, Basset Street.

Polska Szkoła Architektury (University).

26, Abercromby Square, Liverpool 7.

MANCHESTER

Polish Circle (Kolo Polskie).

145, Cheetham Hill Road.

OXFORD

Polski Wydział Prawa.

18, Longwall Street. Tel. 47841.

LINCOLN

Ośrodek Zapasowy Polskich Sił Powietrznych.

R.A.F. Station,

Dunholme Lodge, nr. Lincoln.

**WYDAWNICTWA, KSIĘGARNIE,
DRUKARNIE**

Caldra House (Publishers) Ltd., Duns, Berwickshire.

«Co Słychać», Księgarnia Polska.

2, Drumsheugh Place, Edinburgh. Tel. 21712.

Filski Witold, Polish Bookstalls,
29, Buckingham Palace Road, London,
S.W.1. Tel. Vic. 4679.

Kiosk Przy Ognisku Polskim.
45, Belgrave Sq., London, S.W.1.

Książnica Polska (Firma Wydawnicza).
Sklep Polski (księgarnia), 242 Hope Street.
Glasgow. Tel. Douglas 7738.

Orbis (London) Ltd, Księgarnie w:
London: W.C.1. 9 New Oxford Street. Tel.
Hol. 0868.
Edinburgh: 31 Castle Street. Tel. 24705.
Dundee: 24 Cowgate. Tel. 4234.

Polish Air Force Bookstall, R.A.F. Station.
Dunholme Lodge, Lincoln, Lincs.

Polish Shop, 284 High Street, Lincoln.
19 Bridlesmith Gate, Nottingham. Tel. 2375.

Polska Agencja Drukarska.
52 Halton House, 20/23 Holborn, London.
E.C.1. Tel. Chan. 7747.

Skladnica Księgarska (Polish Book Depot).
(Firma Wydawnicza i Hurtownia). 8 Hope
Street, Edinburgh. Tel. 26573.

«*Rocznik Bibliograficzny*», c/o Oliver and
and Boyd Ltd., Edinburgh.

REDAKCJE PISM.

«*Co Słysać*» (dwutygodnik streszczeń).
40 Brunfield Place, Edinburgh. Tel. 52395.

«*Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza*».
Administracja: 63 Lincoln's Inn Fields.
London, W.C.2. Tel. Cha. 5506.
Redakcja: King's Chambers, 29 Portugal
Street, London, W.C.2. Tel. Cha. 5061.
Cha. 8348, Cha. 5062.

*Przedstawiciel na Szkocję «Dziennika Polskie-
go i Dziennika Żołnierza»*.
7, Springvalley Gardens, Edinburgh. Tel.
51102.

«*Free Europe*».
11, Gower Street, London, W.C.1. Tel.
Mus. 9420.

«*Jutro Polski*».
16, Roland Gardens, London, S.W.7. Tel.
Ken. 3786.

«*Nowa Polska*» (miesięcznik).
91, Great Titchfield Street, London, W.1.
Tel. Mus. 1409 i Bay. 4762.

«*Poradnik Światłocowy*»—miesięcznik wyd.
Polska Y.M.C.A.:
61, Eaton Place, London, S.W.1. Tel. Slo-
ane 88-21.

« *Wiadomości* » (tygodnik).

33, Bolton Gardens, Earls Court, London.
S.W.5.

k) *GDZIE JADAC W LONDYNIE?*

Jadłodajnia Związku Rzemieślników.

66, New Cavendish Street, W.I.

Klub Białego Orła (Polish White Eagle Club).

2, Albert Gate, Knightsbridge, S.W.I.

Lyons Corner House:

Coventry Street, W.I. (blisko Piccadilly
Circus).

Marble Arch, W.I.

Oxford Street, W.I.

Strand, Charing Cross, W.C.2.

« *Ognisko Polskie* ».

55, Princess Gate, S.W.7.

« *Polonia* ».

29, Grosvenor Gardens, SW.I. (blisko Vic-
toria).

Polska Gospoda (Polish Inn).

449, Oxford Street, W.I. (vis a vis Sel-
fridge'a).

Towarzystwo Polskie.

23, Regents Park Road, N.W.I.

Kantyna P.C.K. dla żołnierzy.

Belgrave Mews South, S.W.I.

« *A.B.C.* » Kawiarnie.

« *Express Dairy* ».

Jadłodajnie—« *cafeterie* » Lyonsa, A.B.C. i
Express Dairy znajdują się prawie na każdej
większej ulicy i wydają tanie śniadania, obiady
i podwieczorki (bez kolacji).

l) *NIEKTÓRE ORGANIZACJE I INSTY-
TUCJE POLSKIE.*

Światowy Związek Polaków z Zagranicy.

Światowy Związek Polaków z Zagranicy
(Światpol) powstał, jako związek organizacji
terenowych Polonii zagranicznej, w r. 1934 w
Krakowie na zjeździe, w którym wzięli udział
przedstawiciele Polonii z całego świata, z wy-
jątkiem kilku krajów, których niechętny sto-
sunek do ludności polskiej nie pozwolił na
jej rozwój organizacyjny. W ten sposób Świat-
pol stał się organizacyjnym łącznikiem pomię-
dzy skupieniami polskimi za granicą i wyra-
zem ich nierozzerwalnego związku z Polską.
Stałym dążeniem Światpolu było uzgadnianie
zamierzeń i wysiłków Polonii na poszczegól-
nych terenach emigracyjnych i mniejszościo-
wych. Od 1934 r. Prezydent Raczkiewicz jest
prezesem Światowego Związku Polaków z Za-
graniczy.

Podczas wojny Światpol rzucił hasło «Pol-ska w najwyższej potrzebie» i pod tym ha-słem rozpoczął akcję skupiania Polonii zagra-nicznej wokoło wysiłku wojennego Polski. Akcja ta objęła przy tym nie tylko Polaków mieszkających za granicą, lecz także i te śro-dowiska, które zachowały świadomość swego polskiego pochodzenia. Wojna wzmocniła w nich poczucie duchowej łączności z narodem polskim, z którego wyszli ich przodkowie.

Akcja Światpolu podczas wojny wyraziła się w jak najmocniejszym poparciu akcji werbun-kowej i zaciągu ochotniczego do polskich sił zbrojnych oraz w inicjowaniu zbiórki finan-sowej i materiałowej na potrzeby ludności pol-skiej, jeńców, rannych i walczących żołnierzy polskich. Z drugiej strony Światpol poprzez własną agencję prasową podjął pracę bezstron-nego informowania Polonii zagranicznej o wy-darzeniach wojennych i politycznych, doty-czących Polski, o oporze i prześladowaniu ludności w Polsce pod okupacją, o przebiegu walk prowadzonych przez polskie siły zbroj-ne. Po szczęśliwym wyjściu z Rosji tysiący polskich kobiet i dzieci, Światpol rozłożył także nad nimi opiekę w dziedzinie kultu-ralno-oświatowej. Zainteresował się też dołą-żeniem żołnierza, szczególnie dołą-żeniem ochotników z Po-lonii zagranicznej, starając się utrzymywać z

nimi stały kontakt i troszcząc się o ich po-trzeby i pragnienia. Światpol pojmuje skupie-nie całej Polonii zagranicznej przy sztandarze Rzeczypospolitej jako spełnienie swego obo-wiązku w okresie wojny.

Adres: 28, Beaufort Gardens, London,
S. W. 3.

Polski Czerwony Krzyż.

Polski Czerwony Krzyż współpracuje ściśle z Międzynarodowym Czerwonym Krzyżem, Czerwonymi Krzyżami narodów sprzymie-rzonych i niektórych neutralnych oraz z Radą Polonii Amerykańskiej. Stworzywszy 28 dele-gatur we wszystkich częściach świata, P.C.K. zdołał zorganizować na dużą skalę wysiłki dla jeńców i zapewnić każdemu jeńcowi co-najmniej 2 paczki żywnościowe po 5 kg. oraz komplet odzieżowy raz do roku. P.C.K. wysyłał jeńcom również papierosy w ilości po-nad 15 milionów miesięcznie, leki i materiały sanitarne oraz książki (w 1943 r. ok. 30.000).

Dopóki to było możliwe, P.C.K. dostarczał pomocy Polakom w Rosji, przesyłając trans-porty odzieży, żywności i leków oraz pro-wadząc poszukiwania na terenie Z.S.R.R., Iranu i Bliskiego Wschodu. Łącznie zdołano przesłać 24 transporty, wagi ok. 250 ton.

P.C.K. utrzymuje domy wypoczynkowe dla lotników, marynarzy, ochotniczek P.S.W.K. Na potrzeby żołnierzy i ich rodzin P.C.K. prowadzi ambulatoria zwykle i specjalne oraz instututy przetaczania krwi. P.C.K. oddał do użytku ok. 70 samochodów sanitarnych. Nadto zaopatruje armię w dodatkowy sprzęt sanitarny. Nie zapomina przy tym o potrzebach kulturalnych żołnierza.

Korpus pielęgniarski sióstr P.C.K. w liczbie ok. 800 służy wojsku polskiemu na terenie Wielkiej Brytanii, Bliskiego Wschodu i Włoch, jako personel szpitalny.

Biura P.C.K. utrzymują łączność pomiędzy rodzinami polskimi, rozrzuconymi po świecie, odszukują zaginionych, przesyłają korespondencję.

Głównie za pośrednictwem komisji mieszannej przy Międzynarodowym Czerwonym Krzyżu, P.C.K. przesłał w ciągu 1942 i 1943 r. do szpitali i zakładów dla dzieci w Kraju ponad 100 ton leków i materiałów sanitarnych. Poza tym P.C.K. subwencjonuje Union Internationale des Secours, która opiekuje się dziećmi polskimi w Polsce i w wielu krajach europejskich. Pomocą żywnościową objęto również obozy koncentracyjne i obozy pracy.

Po tragicznie zakończonym powstaniu w Warszawie, P.C.K. zaopiekował się ludnością,

wysiedloną, wywiezioną częściowo do Niemiec do obozów pracy, koncentracyjnych i jeńców. Do końca listopada 1944 r. przesłano mieszkańcom Warszawy ok. 340 ton żywności i ok. 12 ton odzieży.

Polski Czerwony Krzyż prowadzi obecnie szeroką akcję pomocy dla uwolnionych przez armię sprzymierzone jeńców wojennych i polskiej ludności cywilnej na terenie Rzeszy.

Zarząd Główny.

London S.W.1, 34 Belgrave Square. Tel. SLOane 9839 i 9839. Rk bieź. Lloyd's Bank Ltd., 192 Great Portland Street, London, W.1.

Delegatura P.C.K. na Szkocję, 6, Royal Cres., Edinburgh.

Zakłady P.C.K. w Wielkiej Brytanii.

Przychodnie Lekarskie P.C.K.

Londyn, 48 Wilton Crescent, S.W.1. Tel. SLO 8343.

Glasgow, 8, Crown Circus. Tel. Western 3571.

Peebles, 2, Montgomery Place. Tel. PEEbles 225.

Falkirk, Killinside House, Dollar Park. Tel. Falkirk 1062.

7 ambulansów dentystycznych ruchomych.

Przychodnie Dentystryczne P.C.K.

London, Wilton Crescent, S.W.1. Tel. SLO 8343.

Edinburgh, Przy Oddz. Stomatologicznym Szpitala Paderewskiego. Crewe Road.

Instytut Przetaczania Krwi P.C.K.

Blood Transfusion Department, Royal Infirmary, Edinburgh. Tel. 26031.

Laboratorium Farmaceutyczne, 34, Belgrave Square, London, S.W.1. Tel. 9838.

Magazyny i Składnice Sanitarne P.C.K.

London: 34, Belgrave Square, S.W.1.
Edinburgh: 20 Victoria Street, St John's Church.

Kantyny P.C.K.

w Londynie: 29 Belgrave Mews, S.W.1. Tel. SLOane 9838.

lotnicza w Nottingham: Cathedral Hall, College Street.

kantyna, sklep i herbaciarnia przy Szpitalu Wojennym No. 1, P/56.

Domy wypoczynkowe P.C.K.

Dom dla Ochotniczek P.W.S.K., 15 Abercorn Terrace, Portobello, Edinburgh. Tel. 81093.

Dom dla Matki i Dziecka, Green Park, Green End, Edinburgh. Tel. 79156.

Dom Sióstr P.C.K., Duddingston, Edinburgh.

Dom dla Lotników, Craighall, Blairgowrie. Tel. Blairgowrie 78.

Biblioteki Stale i Ruchome P.C.K.

Biblioteka stała: 34, Belgrave Square, London, S.W.1. Tel. SLOane 9838.

545 bibliotek ruchomych na terenie W. Brytanii.

Centralne Szwalnie P.C.K.

Edinburgh, 6, Royal Circus.

Glasgow, 8, Crown Circus. Tel. Western 3571.

Brytyjski Czerwony Krzyż:

British Red Cross Society and Order of St John of Jerusalem, London, S.W.1, St James's Palace.

Międzynarodowy Czerwony Krzyż:

Géneve, Suisse, Palais du Conseil General, Comité International de la Croix-Rouge, Agence Centrale des prisonniers de guerre.

The British Committee for Polish Welfare.

British Liaison Officer, Polish Forces (Welfare):

1, Hill Street, Berkeley Sq., London, W.1. Tel. Gro 1806.

Polish Children Rescue Fund:

1, Hill Street, Berkeley Sq., London. Tel.
GRO. 1765.

Polska Y.M.C.A.

Polska Y.M.C.A. (Young Men's Christian Association) uprawiała w ciągu wojny bardzo ożywioną działalność kulturalno-oświatową. Pracę swoją rozwijała już na terenie Węgier, Rumunii i Francji. Udzielała też pomocy jeńcom polskim w niektórych obozach niemieckich. W osiedlach uchodźców polskich w Afryce wschodniej powstał staraniem Y.M.C.A. szereg świetlic, boisk sportowych, placów zabaw, bibliotek, klubów młodzieży, kursów i t.p.

Szczególnie ważny jest dział pracy kulturalno-oświatowej wśród wojska polskiego na obczyźnie. Zarówno na Bliskim Wschodzie, jak w Wielkiej Brytanii Y.M.C.A. zorganizowała wiele kantyn, świetlic, domów noclegowych dla żołnierzy polskich i młodzieży junackiej. W miarę możliwości, Y.M.C.A. zaopatruje te tereny w książki, wydawnictwa i inne pomoce oświatowe. W Szkocji na początku r. 1944 było czynnych 35 świetlic Polskiej Y.M.C.A. Ilość ta, w związku z wyjazdem 1-ej Dywizji Pancерnej na front, spadła potem do 20. Świetlic

ce, wyposażone w potrzebny sprzęt, meble, gry i książki, są obsługiwane przez wóz muzyczny Polskiej Y.M.C.A., dojeżdżający z koncertami, pokazami filmowymi i różnymi imprezami (odczyty, przedstawienia i t.p.).

Polska Y.M.C.A. wydaje «Poradnik Świećlicowy», którego nakład wzrósł w ostatnich czasach do 2.500 egzemplarzy. 50 % nakładu wysyła się do ośrodków uchodźczych polskich.

Adres: *Biuro Główne i Komitet Centralny Polskiej Y.M.C.A. w Wielkiej Brytanii* — 61, Eaton Place, London, S.W.1. Tel. SLOane 8821.

Oddział w Szkocji — 1, Atholl Place, Edinburgh. Tel. 21583.

Ośrodek Polskiej Y.W.C.A.

Ośrodek Polskiej Y.W.C.A. (Young Women's Christian Association) w Wielkiej Brytanii zaorganizował grupę Polek — uchodźczyń wojennych, przy wybitnym współudziale i pomocy brytyjskiej organizacji Y.W.C.A., która starała się zainteresować swoją pracą kobiety z różnych krajów europejskich, przebywające w tym kraju wskutek wypadków wojennych. Ponieważ polska organizacja Y.W.C.A. nie istniała w naszym kraju przed wojną, ośrodek

afiliowany został do organizacji brytyjskiej. Jego forma organizacyjna i stanowisko prawne ma charakter przejściowy, aż do chwili, kiedy w uwolnionej Polsce można będzie stworzyć organizację samodzielną i opracować własny statut.

Do zadań Y.W.C.A. należy wszechstronna opieka nad młodzieżą żeńską, wchodzącą w życie bez należytych środków i oparcia. Opieka ta zdąża do stworzenia tym dziewczętom możliwie jak najlepszych, jednocześnie dostępnych warunków materialnych i do stworzenia dla samotnych dziewcząt atmosfery zastępującej dom. Poza tym Y.W.C.A. podejmuje najróżnorodniejsze prace społeczne, chwilowo leżące odłogiem. W Polsce po poprzedniej wojnie znane były dobrze t. zw. «szare samarytanki», członkinie amerykańskiej Y.W.C.A., przeważnie polskiego pochodzenia, które prowadziły bardzo szeroką akcję pomocy dla wyniszczonej ludności naszego kraju.

Ośrodek Polskiej Y.W.C.A. w Wielkiej Brytanii, który korzysta z życzliwej pomocy Brytyjskiej Y.W.C.A., stanowi grupę początkującą, studiującą różne formy pracy społecznej na zachodzie. Do konkretnych osiągnięć tego zespołu zaliczyć należy przede wszystkim Dom dla Ochotniczek P.S.W.K., zorganizowany w Londynie, którego zadaniem jest

umożliwić polskim «pestkom» jak najtańszy pobyt w możliwie najlepszych warunkach i stworzyć im atmosferę domu rodzinnego. Dom dla Ochotniczek stworzono dzięki pomocy materialnej władz wojskowych polskich i Brytyjskiej Y.W.C.A.

Adres: Weatherall Lodge, Will Road, London, N.W.3.

Związek Harcerstwa Polskiego.

Wychowanie młodzieży harcerskiej opiera się na zasadach etyki chrześcijańskiej. Podstawą ideologii harcerskiej jest przyrzeczenie i prawo harcerskie. Przyrzeczenie wyraża wolę służby Bogu i Polsce oraz chęć niesienia pomocy bliźnim. Prawo w dziesięciu punktach określa cechy, które stanowią o harcerskiej postawie w całym życiu.

Młodzież harcerska dzieli się na trzy grupy: zuchy (7—11 lat), harcerze i harcerki (11—16 lat), skauci (chłopcy) i wędrowniczki (dziewczeta) od 16 lat w górę. Jednym z podstawowych założeń metody harcerskiej jest t. zw. system zastępowy, który polega na pracy w małym zespole, wyrabiającej w młodzieży samodzielność, poczucie odpowiedzialności i umiejętność działania zespołowego.

Związek Harcerstwa Polskiego liczył przed

wojną w Polsce ponad 230.000 młodzieży. Rozwiązany i tępiony przez Niemców, nie tylko przetrwał pod okupacją, ale odegrał w polskim ruchu podziemnym bardzo wybitną rolę.

Ruch harcerski obejmuje nie tylko młodzież w Kraju, ale szerzy się również wszędzie tam, gdzie znajdują się większe skupienia Polaków. Przed wojną około 70.000 młodzieży polskiej za granicą pracowało metodą harcerską. M. in. harcerstwo polskie we Francji rozwijało się bardzo pomyślnie, obejmując przed wojną ponad 5.000 członków.

Wojna rozproszyła wiele młodzieży polskiej po całym świecie. Wszędzie tam, gdzie znalazły się polskie skupienia uchodźcze, spontanicznie powstały drużyny harcerskie. Istnieją one obecnie w Palestynie, Persji, Indiach, Afryce Południowej, Nowej Zelandii, Meksyku i Wielkiej Brytanii. Ponadto wielu harcerzy znajduje się obecnie w wojsku, gdzie tworzą t. zw. kregi starszoharcerskie. Całością prac harcerstwa poza granicami Kraju kieruje Naczelny Komitet Związku Harcerstwa Polskiego na czas wojny z siedzibą w Londynie.

Adres: *Komitetu Naczelnego i Okręgu Brytyjskiego* — 45 Belgrave Sq., London, S.W.1.

NOTATKI

NOTATKI

II. NIEKTÓRE KRAJE IMPERIUM BRITYJSKIEGO

1) IRLANDIA.

Irlandia (Eire, Ireland): 26.600 mil kw.
z 3.000.000 mieszk., z czego 93 % katolików.
Stolica: Dublin (490.000 mieszk.).

Irlandia jest państwem niepodległym, związanym pod pewnymi głównie gospodarczymi względami, z Wielką Brytanią.

Na czele państwa stoi prezydent wybierany na lat 7. Parlament jest dwuizbowy.

Irlandia jest krajem ubogim. Połowę terenu zajmują pastwiska i łąki. Gospodarka przeważnie hodowlana — dopiero w latach ostatniej wojny zwiększono tereny uprawne. Głównym produktem rolniczym jest owies.

Przemysł jest słabo rozwinięty - browary, zakłady produkcji gumy (Cork), wełna.

POSIADŁOŚCI AFRYKAŃSKIE

2) UNIA POŁUDNIOWO - AFRYKAŃSKA

Unia Płd. - Afrykańska (Union of South Africa): 473.000 mil kw. z 10.500.000 mieszk.

Stolica: Pretoria (130.000 mieszk.); główny port Cape Town (336.000 mieszk.).

Dominium to ma zaledwie 20 % ludności białej, mówiącej po angielsku lub w «afrikander» (t.j. po holendersku). Reprezentantem króla jest gubernator (marsz. Smuts). Parlament jest dwuizbowy.

Rolnictwo jest jeszcze słabo rozwinięte i obejmuje, procentowo biorąc, niewielkie tereny. Uprawia się głównie zboża, poza tym trzcinę cukrową, bawełnę oraz drzewa owocowe.

Większe znaczenie pod względem przemysłowym ma hodowla owiec i bydła. Popularna niegdyś hodowla strusi traci na wartości.

Kraj ma duże bogactwa naturalne i stoi na pierwszym miejscu światowej produkcji złota (400 tys. kg. rocznie) oraz diamentów. Ponadto wydobywa się platynę, żelazo, mangan, chrom, miedź, cynę.

Rozwija się przemysł mechaniczny, chemiczny, gumowy i spożywczy.

3) RODEZJA POŁUDNIOWA

Kolonia brytyjska o powierzchni, 150.300 mil kwadr. i liczącą niecałe 1.500.000 ludno-

ści, z czego 60.000 Europejczyków. Stolicą kraju jest Salisbury (33.000 mieszk.).

Głównym bogactwem Rodezji są złoża węgla, złota, srebra, chromu i ważnego dla przemysłu wojennego, metalu-tungstenu. Ostatnio odkryto pokłady platyny.

Rolnictwo jest słabo rozwinięte, jakkolwiek możliwości jego są bardzo duże. Natomiast duże znaczenie gospodarcze posiada hodowla bydła.

4) RODEZJA PÓŁNOCNA.

Kolonia brytyjska o powierzchni, 290.000 mil kwadr. z 1.400.000 mieszkańców, z czego 10.000 Europejczyków. Stolicą kraju jest Lusaka (2.400 mieszk.).

Pod względem gospodarczym Rodezja Północna stoi o wiele niżej, niż Południowa. Głównym zajęciem ludności jest hodowla bydła i w niewielkiej mierze rolnictwo. Od kilkunastu lat rozpoczęto dopiero eksploatację pokładów miedzi, cynku, ołowiu, manganu, złota i srebra. Ze względów klimatycznych, Rodezja Płnc. mniej nadaje się dla Europejczyka, niż południowa.

5) NIASSA

Protektorat brytyjski, zarządzany przez brytyjskie Ministerstwo Kolonii za pośrednictwem gubernatora. Liczy 48.000 mil kwadr. powierzchni z 1.700.000 mieszk., z czego 2.000 białych. Stolicą kraju jest Zomba. Jakkolwiek Niassa jest krajem zwrotnikowym, ma klimat umiarkowany na płaskowzgórzach, położonych na 1000 m ponad poziomem morza. Ziemia jest urodzajna i klimat możliwy do zniesienia, jakkolwiek miejscami malaryczny. Uprawia się głównie tytoń, bawełnę i herbatę. Głównym zajęciem tubylców jest hodowla bydła.

6) KENIA

Kolonia brytyjska, o 230.000 mil kwadr. powierzchni i 3.400.000 mieszk., z czego 21.000 Europejczyków.

Większą część kolonii na północy i na wschodzie stanowią stepy lub pustynie o gorącym klimacie. Część południowo-zachodnia, ze względu na znaczną wysokość, posiada klimat odpowiedniejszy i żyzne tereny. Tu koncentruje się też gospodarcze życie kraju. Tubylcy oddają się na ogół uprawie miejscowych warzyw, natomiast Europejczycy są głównie posiadaczami plantacji kawy oraz trzciny cu-

krowej. Część ludności poświęca się hodowli bydła.

Jedynym produktem kopalnianym jest złoto.

7) UGANDA

Protektorat brytyjski, o powierzchni 94.000 mil kwadr. z 3.800.000 ludności, z czego 2.000 Europejczyków. Stolicą kraju jest Entebbe (8.000 mieszk.).

Głównym źródłem bogactwa kraju jest uprawa bawełny, której wywóz stanowi 4/5 wartości całego eksportu. Na drugim miejscu wymienić należy kawę. Hodowli bydła oddają się wyłącznie tubylcy.

8) TANGANIKA

Była kolonia niemiecka, obecnie brytyjski teren mandatowy. Obejmuje 360.000 mil kwadr. powierzchni z 5.260.000 ludności, w tym niecałe 10.000 Europejczyków. Stolicą kraju jest Dar Es Salaam (33.000 mieszk.).

Mimo położenia podzwrotnikowego, klimat jest mniej gorący, niż należałoby oczekiwać. Tylko na wybrzeżu zaznacza się klimat zwrotnikowy. Wewnątrz kraju, ze względu na góry, temperatura jest bardziej umiarkowana. Ponieważ jednak opady są zbyt skąpe, większość terenu stanowią stepy. Europejczycy osiedlają

się głównie w wysoko położonych rejonach, w pobliżu Kilimandżaru i Meru.

Uprawia się głównie bawełnę i kawę, oraz w mniejszych ilościach ryż, herbatę i kakao.

Hodowla bydła opłaca się jedynie w suchych rejonach górskich. Plaga muchy tse-tse i kilkumiesięczne susze w roku stanowią poważne przeszkody w hodowli.

Z bogactw kopalnianych wymienić należy złoto, cynę oraz węgiel, który nie jest jeszcze eksploatowany.

POSIADŁOŚCI W OCEANII

9) AUSTRALIA

Dominium brytyjskie — Commonwealth of Australia — liczy 3 miliony mil kwadratowych powierzchni z 7.100.000 mieszkańców. Stolicą państwa jest Canberra (13 tys. mieszk.), największymi miastami: Sydney (1.250.000 mieszk.) i Melbourne (ponad 1.000.000 mieszk.)

Australia stanowi federację 6-ciu stanów, na której czele stoi gubernator. Parlament jest dwuizbowy.

Ze względu na warunki klimatyczne rolnictwo ogranicza się do pasa nadbrzeżnego, gdzie opady są wystarczające. Wnętrze kraju jest suche i pustynne lub stepowe tak, że nadaje

się jedynie do wykorzystania na pastwiska. Australia jest największym producentem wełny na świecie. Oprócz owiec hoduje się też bydło rogate i świnie. Jednym z głównych artykułów wywozu jest nabiał.

Rolnictwo, które rozwija się w południowo-wschodniej części kraju, produkuje głównie pszenicę. Duże znaczenie ma też sadownictwo.

Australia jest krajem bardzo bogatym w złoża mineralne. Wydobywa się złoto, srebro, miedź, cynę, ołów i cynk. Mniejsze znaczenie mają pokłady węgla. Brak prawie zupełnie ropy naftowej.

Mimo rzadkiego zaludnienia Australia w swej polityce imigracyjnej wprowadzała znaczne ograniczenia, zwłaszcza jeżeli idzie o imigrację żółtą. Liczba cudzoziemców i osób pochodzenia obcego wynosiła w r. 1939 mniej niż 70.000 osób.

Możliwości osiedleńcze. Australia, jako kraj słabo zaludniony i o zmniejszającym się przyroście naturalnym, ma wszelkie powody do popierania imigracji. Dotychczas, ze względu na znaczne oddalenie, napływ emigrantów europejskich był słaby. Rząd australijski liczy się jednak z tym, że większe masy nowych osiedleńców mogą naruszyć spójność narodową Australii. W związku z tym przewiduje się ograniczenia i Australia nie zezwoli praw-

dopodobnie na większą «kwotę» imigrantów niż 75.000 osób różnych narodowości.

Przewidywane ułatwienia obejmują wolny przejazd dla wszystkich byłych wojskowych brytyjskich i ich najbliższych rodzin, finansową pomoc przy przyjeździe cywilnych osób z Wielkiej Brytanii i zgodę na osiedlenie dzieci, sierot i bezdomnych różnych narodowości. Plan ten realizowany będzie nie wcześniej niż w dwa lata po zakończeniu wojny.

Poziom życia w Australii jest bardzo wysoki. W związku z tym pozostaje kwestia zarobków i kosztów utrzymania. Statystycznie określono tygodniowy koszt utrzymania rodziny, złożonej z czterech osób na 2 i pół funta. Suma ta nie obejmuje kosztów ubrania, transportu i niektórych koniecznych produktów żywnościowych. Koszt mieszkania wynosi mniej więcej 10 funtów miesięcznie — w mieście.

Zarobki podniosły się wydatnie w czasie wojny i przeciętnie wynosiły dla rzemieślnika od 4 do 7 funtów tygodniowo.

Wzmóżona produkcja wojenna przyczyniła się do usunięcia bezrobocia, którego powrót jednak grozi obecnie, jakkolwiek w mniejszym stopniu. Prawdopodobnie w rolnictwie bezrobocia nie będzie. Rząd australijski popiera specjalnie imigrację rolniczą, udzielając ułatwień

przy kupnie lub dzierżawie ziemi. Warunki te wahają się zależnie od prowincji, klimatu i gleby. Różne formy kontraktów przewidują, na ogół zgodnie okres pięciu lat pobytu w Australii dla uzyskania praw własności czy dzierżawy.

Rząd australijski przewiduje znaczny rozwój przemysłu po wojnie, zwłaszcza w dziale samochodowym, w górnictwie, przemyśle tekstylnym i w ogrodnictwie. Rozwój ten jednak nie jest sprawą najbliższych miesięcy. Dziś trudno powiedzieć jakie będą zapotrzebowania przemysłu australijskiego.

Nieliczna emigracja polska w Australii nie zajmowała się handlem, który pozostał w ręku Brytyjczyków. Szanse na przyszlść w tej dziedzinie są nadal niewielkie, wobec dużej konkurencji. Możliwości istnieją jedynie dla drobnego handlu spożywczego. Dla założenia warsztatu potrzeba od 500 do 1000 funtów (drobna restauracja, sklep spożywczy itp.). Dla sprzedaży produktów z własnej fermy należy wykupić licencję.

Uzyskanie praktyki w dziedzinie wolnych zawodów jest rzeczą najtrudniejszą. Wymagana jest nostryfikacja dyplomu oraz wykazanie się praktyką.

10) NOWA ZELANDIA

Dominium brytyjskie, składające się z dwu wysp, o łącznej powierzchni 104.000 mil kwadr. z 1.700.000 mieszk. Stoicą kraju jest Wellington (160.000 mieszk.).

Głównym zajęciem ludności jest hodowla owiec. Produkcja wełny, jakkolwiek gorszej niż australijska, stanowi jedno z najważniejszych źródeł dochodów kraju. Oprócz tego wywozi się masło, mrożone mięso, sery.

Rolnictwo ma skromne rozmiary, ponieważ zaledwie 3% ziemi używa się pod uprawę. Duże znaczenie ma natomiast sadownictwo.

Z bogactw kopalnych wymienić należy węgiel kamienny i brunatny oraz złoto i srebro. Nie wykorzystano jeszcze wielkich pokładów żelaza. Wielką przyszłość ma ponadto eksploatacja źródeł energii wodnej.

Możliwości osiedleńcze. Nowa Zelandia jest w stanie utrzymać 6.000.000-wą ludność, zapewniając jej wysoką stopę życiową. Ponadto przed rządem stoi problem utrzymania liczbowej przewagi białych. Nie mniej trudności dla imigrantów istnieją i rząd skłonny jest odsunąć tę sprawę na dalszy plan. Przyjmuje się w tej chwili jedynie obywateli brytyjskich, Na razie więc możliwości imigracji są nikłe.

POSIADŁOŚCI W AMERYCE

11) KANADA

Wiadomości ogólne: Obszar: 3,694.863 mil kwadratowych. Zaludnienie: 11.812.000 z czego 50 procent ludności pochodzenia brytyjskiego, 30 procent francuskiego, a 15 procent innych narodowości europejskich przeważnie Niemców, Ukraińców, Holendrów i Polaków.

Stolica kraju: Ottawa (154.950 mieszkańców). Największe miasta: Montreal (903.000 mieszkańców); Toronto (667,500); Vancouver (275,000); Winnipeg (221,000).

Oficjalna nazwa państwa: Dominion of Canada (system federalny). Język urzędowy: angielski. Francuski jest drugim językiem Kanady; co trzeci człowiek mówi po francusku. Waluta kraju: dolar (jeden funt angielski równa się 4,45 dolara kanadyjskiego).

Bogactwa naturalne: węgiel, nafta, rad, miedź, cynk, złoto i srebro. Plody rolne i leśne: pszenica, owoce, drzewa użytkowe, mięso, skóry zwierzęce.

Klimat Kanady w pasie północno-środkowym i północnwschodnim zbliżony jest do klimatu podbiegunowego. Klimat południowej Kanady jest łagodny i zbliżony do klimatu kontynentalnego, mokrego Europy Zachodniej.

Kanada jest polityczną unią 9- ciu prowincji a gospodarczą czterech różnych od siebie stref, połączonych siecią kolei żelaznych i linii lotniczych. Kanadyjski system federalny wzorowany jest na brytyjskim systemie parlamentarnym. Na czele państwa stoi Generalny Gubernator, przedstawiciel króla angielskiego. Przewódca partii, mającej przewagę w parlamencie sprawuje funkcje premiera rządu i dobiera członków rządu spośród członków Izby.

Jakkolwiek Kanada uważana jest ciągle jeszcze za kraj rolniczy, to jednak należy podkreślić znaczny rozwój jej przemysłu, zwłaszcza w okresie ostatniej wojny. Brak taniego węgla zastępuje siła wodna, wykorzystywana do elektryfikacji. Większy jeszcze rozwój jej przemysłu hamowany jest znacznie brakiem wystarczająco chłonnego rynku wewnętrznego, co pozostaje znowu w związku ze słabym zaludnieniem kraju. Pas przemysłowy Kanady biegnie wzdłuż granicy Stanów Zjednoczonych, skupiając się głównie na pograniczu południowo-wschodnim.

Kanada jest krajem niedoludnionym; olbrzymie obszary północnej Kanady leżą prawie zupełnie odłogiem. Racjonalną kolonizację przeprowadzają oficjalne i półoficjalne towarzystwa z Canada Colonization Association na czele. Kanada zainteresowana jest wyłącznie w imigracji rolniczej.

Polacy w Kanadzie: Spis z 1931 m. wykazuje 145,503 Polaków i Kanadyjczyków polskiego pochodzenia. Ta ilość wzrosła od ostatniego spisu do łącznej cyfry 180,000. Największe skupiska Polaków, bo ponad 80.000 ludzi, wykazują prowincje Manitoba i Ontario.

Historia emigracji polskiej do Kanady datuje się od czasów powstania 1831 r. Z tego okresu pozostało dużo nazwisk polskich, związanych z dziejami kanadyjskich prowincji.

Większość Polaków w Kanadzie zajmuje się rolnictwem i przemysłem, we wschodnich prowincjach - górnictwem. Podane poniżej cyfry obrazują rodzaje zatrudnienia Polonii kanadyjskiej:

Ilość zatrudnionych Polaków wynosi 60,800, z tego 14,650 pracuje rolnictwie; 2,126 w górnictwie; 4,545 przemysł fabryczny; 3,076 w komunikacji; 1,386 w przedsiębiorstwach transportowych; 5,932 służba domowa; 614 — wyrąb lasów; 892 w handlu; 222 przy elektryfikacji; 32 — finanse i ubezpieczenia; 147 — biura i urzędy; 14,571 — różne.

Organizacje polskie i czasopisma. Polonia kanadyjska zrzeszona jest w organizacjach reprezentowanych przez

Kongres Polonii Kanadyjskiej w Toronto, Ontario, 700 Queen's Street.

Zjednoczenie Zrzeszeń Polskich w Kanadzie w Winnipeg, Manitoba, 848 Main Street. Zjednoczenie to nie obejmuje:

Stowarzyszenia Polaków w Kanadzie, 846 Burrows Avenue, Winnipeg, Manitoba, oraz Związku Polaków w Kanadzie, 700 Queen's Street, Toronto, Ontario. Z innych ważnych adresów przytoczyć należy:

Stowarzyszenie Polskich Inżynierów (Association of Polish Engineers in Canada), 305 Kent Building, 156 Younge Street, Toronto 1, Ontario.

Czasopisma polskie:

Tygodnik «Czas» (nakład 4,900 egzemplarzy), 848 Main Street, Winnipeg, Manitoba.

Tygodnik «Gazeta Polska» (nakład 2,400 egzemplarzy), 619 Mc-Dermot Avenue, Winnipeg, Manitoba.

Tygodnik «Związkowiec», 696 Queen's Street, Toronto, Ontario, Canada.

Informacji w sprawie wiz i możliwości zarobkowych w Kanadzie udziela Canadian Government Immigration Office, London, 40, Piccadilly, poza tym istnieje w Londynie cały szereg kanadyjskich agencji dla poszczególnych prowincji Kanady jak n.p. Agent General Pro-

vince of Ontario, Ontario House, 18 Charles II Street, S.W.1.

Możliwości osiedleńcze. 20% ludności Kanady pochodzi z imigracji, co świadczy, że kraj ten jest terenem obliczonym na ludność napływową. Przybyszów niechętnie widzi ludność francuska (prowincja Quebec). Dla Polaków możliwości istnieją więc w prowincjach z ludnością brytyjską a więc zachodnie tereny rolnicze i uprzemysłowiona prowincja Ontario.

Rozwój techniki w Kanadzie spowodował wysoką stopę życiową, z którą łączy się stosunkowa łatwość zarobków i ich wysokość. Wynajęcie pokoju kosztuje przeciętnie od 5 do 7 dolarów tygodniowo. Skromne utrzymanie jednej osoby wynosi około 100 dolarów.

Zarobki wahają się dla niewykwalifikowanych pracowników od 5 do 7 dolarów dziennie (w fabryce), dla wykwalifikowanych od 8 do 12 dolarów dziennie. Inżynier zarabia od 250 do 350 dolarów miesięcznie. Pobory obciążone są dużymi podatkami (do 25%).

Cena fermy rolniczej, dochodowej (50 akrów) przy dobrej ziemi wynosi od 8 do 10 tysięcy dolarów, — na zachodzie kraju od 1000 do 2000 dolarów. Koszt nabycia i utrzymania stacji benzynowej wynosi około 5000 dolarów. Skromny bar, przynoszący od 60 do 80 dola-

rów tygodniowo kosztuje mniej więcej 2000 dolarów.

Możliwości zatrudnienia w Kanadzie uzależnione są od rozwoju eksportu, na który rząd kanadyjski bardzo liczy. O ile eksport nie podniesie się — Kanadzie grozi raczej bezrobocie w czasie pokoju.

Wobec ogromnych obszarów w Kanadzie zarówno nadających się pod uprawę roli, jak i pokrytych lasami, istnieje możliwość zatrudnienia milionów ludzi w rolnictwie i przemyśle drzewnym. Powstaje jedynie zagadnienie zbytu produktów rolnych. Rząd i organizacje transportowe nie udzielały osadnikom pomocy finansowej, a nawet żądały pewnej kaucji, ograniczając się tylko do porad i kierowania emigrantów na odpowiednie tereny. Z chwilą rozpoczęcia pracy na roli, rolnik otrzymywał znaczne udogodnienia w sprzedaży produktów i kredytu pod zastaw. Pewne organizacje wykupywały całą produkcję, czy to rolniczą czy też warzywną i ogrodniczą.

Rząd kanadyjski nie dopuszczał na ogół emigrantów do pracy w przemyśle. W praktyce istniała możliwość przerzucenia się z rolnictwa do górnictwa lub przemysłu. Było to ułatwione zasadą inicjatywy prywatnej w przemyśle. Wielu Polaków zajętych było w ośrodkach górniczych i w kolejniectwie.

Szanse uzyskania przez emigrantów zatrudnienia w transporcie są niewielkie.

W handlu Polacy brali mały udział. Możliwości w tej dziedzinie są znaczne, ponieważ nie wymaga się żadnych uprawnień ani kwalifikacji. Jeżeli idzie o wolne zawody: sądownictwo i adwokatura są wykluczone dla emigrantów, zawód lekarski natomiast daje pewne szanse, przy czym należy liczyć się z dużą konkurencją lekarzy miejscowych. W zawodach technicznych odgrywa rolę praktyka.

NOTATKI

NOTATKI

TRAF AMERYKI
POŁNOCNEJ I POŁUDNIOWEJ

NOTATKI

**KRAJE AMERYKI
PÓŁNOCNEJ I POŁUDNIOWEJ**

STANY ZJEDNOCZONE

Wiadomości ogólne: Obszar: 2.977.142 mil. kw. Zaludnienie — 135.604.000. Posiadłości amerykańskie: 597.220 mil. kw. Do tych «outlying possessions» należą: Alaska, Wyspy Hawajskie, Portoriko, Guam, Samoa Virgin Islands i obszar Kanału Panamskiego.

Stolica państwa: Washington, D. C. (District of Columbia) - 663.153 mieszkańców. Największe miasta: New York 7.454.995 mieszkańców, Chicago 3.396.808, Philadelphia 1.931.334, Detroit 1.623.452, Los Angeles 1.504.277, Cleveland 878.336. Najwięcej Amerykanów polskiego pochodzenia żyje w Chicago: około pół miliona. Oficjalna nazwa państwa: United States of America (U.S.A.). Język urzędowy: angielski. Waluta kraju: dolar (jeden funt angielski równa się 4,25 dol. (U.S.A.)). Bogactwa naturalne: nafta, węgiel, rudy żelazne, miedź, minerały różne. Najważ-

niejsze gałęzie produkcji i eksportu: bawełna, tytoń, nafta, owoce, samochody i części, miedź, mięso i tłuszcz, maszyny przemysłowe, wyroby z drzewa, futra.

Klimat Stanów Zjednoczonych w pasie północno-środkowym zbliżony jest do klimatu kontynentalnego mokrego Europy Zachodniej. Stany południowe natomiast odznaczają się klimatem podobnym do południowych Włoch, Hiszpanii i Grecji.

Amerykański system federalny obejmuje 48 stanów. Na czele państwa stoi prezydent wybierany co cztery lata w powszechnym głosowaniu. Obecnym prezydentem St. Zjednoczonych jest (od 12.IV.1945 r.) Harry S. Truman. Kongres — parlament amerykański — jest dwuizbowy: Senat (96 członków) i Izba Reprezentantów (435 członków).

Stany Zjednoczone są największą potęgą gospodarczą świata: posiadają 7% zaludnienia kuli ziemskiej, wydajność gospodarcza Stanów osiąga 40% światowej produkcji. Przemysł amerykański scentralizowany jest w pasie stanów północno-wschodnich, t. zn. od Michigan i Ohio-Indiana aż po brzegi Atlantyku. W tym pasie mieści się 65% amerykańskiego przemysłu. Z głównych przemysłów U.S.A. wymienić należy:

- a) żelazo i stal: największa produkcja na świecie;
- b) przemysł lotniczy, jeden z najintensywniej rozwijających się przemysłów, głównie skoncentrowany dookoła Los Angeles. Inne ośrodki produkcji: East Hartford, Connecticut; Buffalo, New York; Bristol, Connecticut;
- c) Przemysł samochodowy, scentralizowany w stanach Michigan i Ohio. Głównym ośrodkiem produkcyjnym i handlowym tego przemysłu jest miasto Detroit;
- d) Maszyny i narzędzia, których produkcja skupia się dookoła Cincinnati;
- e) Przemysł chemiczny, głównie w New Jersey, New York, Pennsylvania i Illinois.

Polacy w U.S.A.: W historii Stanów Zjednoczonych Polacy odegrali niemałą rolę. Wystarczy przypomnieć nazwiska bohaterów Polski i Ameryki: Tadeusza Kościuszki i Kazimierza Pułaskiego. W czasie amerykańskiej Wojny Domowej 4,000 Polaków bierze udział w tej kampanii, po stronie stanów północnych. Od schyłku 18-ego wieku do końca 19-ego wieku pięciu Polaków otrzymało stopień generała wojsk amerykańskich. Największy przyływ emigracji polskiej do Stanów przy-

pada na drugą połowę 19-go i początek 20-go wieku, aż do chwili wybuchu wojny w 1914 r. W tym czasie emigrowało do Ameryki przeszło 3 miliony Polaków ze wszystkich za-
borów.

Ilość Polaków i Amerykanów polskiego pochodzenia oblicza się na około 5 milionów. Według spisu z 1930 r. w U.S.A. mieszka 1,268,583 osób urodzonych w Polsce oraz 2,073,615 ich pierwszych potomków, urodzonych w U.S.A. Razem więc oficjalna liczba osób polskiego pochodzenia wynosi 3,342,198. Należy ją jednak uzupełnić znaczną liczbą Polaków, którzy, emigrując przed 1914 r. za miejsce urodzenia podali Rosję, Austrię i Prusy, oraz dodać należy obywateli amerykańskich polskiego pochodzenia w drugim, trzecim, a nawet dalszych pokoleniach, którzy zostali już wykazani w spisie jako rodowici Amerykanie.

Prasa Polska:

«Dziennik Chicagoski», 1455 W. Division Street, Chicago, Illinois (nakład 25,200 egzemplarzy).

«Dziennik Związkowy», 1201 Milwaukee Avenue, Chicago, Illinois (nakład 24,500 — wydanie niedzielne 146,700).

«Dziennik Polski», 1540-50 E. Canfield

Avenue, Detroit, Michigan (nakład 31,600 egz.).

«Nowiny Polskie», 1226 W. Mitchell Street, Milwaukee, Wisconsin (nakład 25,300 egz.).

«Wiadomości Codzienne», 1017 Fairfield Avenue, Cleveland, Ohio (nakład 29,800 egz.).

«Kurier Polski», 1032 N. 6th Street, Milwaukee, Wisconsin (nakład 26,300 egz.).

«Kurier Codzienny», 116 W. 4th Street, South Boston, Massachusetts (nakład 27,900 egz.).

«Nowy Świat», 380 Second Avenue, New York, N.Y. (nakład 19,300 egz.).

«Dziennik dla Wszystkich», 928 Broadway, Buffalo, N.Y. (nakład 38,700 egz.).

Największe tygodniki polskie: «Tygodnik Polski», New York; «Naród Polski», Chicago; «Głos Polek», Chicago; «Związkowiec», Cleveland; «Ameryka-Echo», Toledo, Ohio; «Straż», Scranton, Pennsylvania; «Pittsbu-
rczanin», Pittsburgh; «Kuryer Zjednoczenia», Cleveland; «Czas», Brooklyn; «Głos Narodu», Jersey City, New Jersey.

Organizacje polskie: Na czele towarzystw polskich stoją dwie organizacje, z których jedna, a mianowicie, Rada Polonii Amerykańskiej pod kierownictwem Franciszka X. Świe-

tlika, Cenzora Związku Narodowego Polskiego, zajmuje się wyłącznie sprawami pomocy dla ofiar wojny. Druga organizacja, zwana Kongresem Polonii Amerykańskiej, pod kierownictwem Karola Rozmarka, Prezesa Związku Narodowego Polskiego, jest organizacją, nadającą kierunek stowarzyszonym związkom.

Kongres Polonii Amerykańskiej, 1514-20 W. Division Street, Chicago 22, Illinois.

Rada Polonii Amerykańskiej (Polish American Council), 1200 N. Ashland Avenue, Chicago 22, Illinois.

Związek Narodowy Polski (Polish National Alliance), 1514-20 W. Division Street, Chicago 22, Illinois.

Zjednoczenie Polskie Rzymsko-Katolickie (Polish Roman-Catholic Union), 984 Milwaukee Avenue, Chicago, Illinois.

Macierz Polska (Polish Alma Mater), 1643 Milwaukee Avenue, Chicago, Illinois.

Związek Sokolstwa Polskiego (Polish Falcons Alliance), 98 South 18th Street, Pittsburgh, Pa.

Zjednoczenie Polsko-Narodowe, 155 Noble Street, Brooklyn, New York.

Stowarzyszenie Polaków w Ameryce, 703 W. Mitchell Street, Milwaukee, Wisconsin.

Unia Polska w Ameryce, 761 Fillmore Avenue, Buffalo, New York.

Unia Polska w Ameryce, 53-59 North Main Street, Wilkes-Barre, Pennsylvania.

Stowarzyszenie Synów Polski, 665 Newark Avenue, Jersey City, New Jersey.

Związek Polaków w Ameryce, 6864 Broadway, Cleveland, Ohio.

Polsko-Narodowa Spójnia, 1002 Pittston Avenue, Scranton, Pennsylvania.

Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej, 56 St. Marks Place, New York, N.Y.

Związek Śpiewaków Polskich w Ameryce, 1457 N. Washtenaw Avenue, Chicago, Illinois.

Stowarzyszenie Lekarzy i Dentystów Polskich w Ameryce, 4407 Milwaukee Avenue, Chicago, Illinois.

Stowarzyszenie Adwokatów Polskich, 1200 N. Ashland Avenue, Chicago 22, Illinois.

Fundacja Pułaskiego, 32 Pearl Street, New York, N.Y.

Fundacja Kościuszkowska 149-51 East 67th Street, New York, N.Y.

Polski Instytut Naukowy w Ameryce, 37 E. 67th Street, New York, N.Y.

Bank Polski: P.K.O., New York, N.Y.

Amerykańska polityka imigracyjna ulega zmianom zależnym od sytuacji międzynarodowej. Po pierwszej wojnie światowej w roku 1918 rozpoczęło się masowe wychodźstwo z Europy, głównie wschodniej i południowej, powodując zaostrenie przepisów imigracyjnych Stanów Zjednoczonych przez wprowadzenie «kwot» na ilość imigrantów, dopuszczanych rocznie na terytorium Stanów. Immigration Act z 1924 roku wprowadza stałą kwotę roczną, proporcjonalną dla wszystkich krajów pochodzenia emigracji, w stosunku 2 procent do narodowości, reprezentowanych w Stanach według cenzusu z 1890 roku. Na podstawie tego dekretu około 165,000 emigrantów wszystkich krajów dopuszcza się rocznie na terytorium Stanów z prawem stałego pobytu. Dołączając do tej kwoty emigrantów z krajów amerykańskich (Kanada, Meksyk i t.d.), nie podlegających ograniczeniom — roczny na pływ imigracji wynosi około 200,000 ludzi.

Sprawy wiz imigracyjnych i turystycznych załatwia w Londynie: American Embassy, Consular Section, 1 Grosvenor Square, W.I.

ALASKA.

Alaska stanowi «terytorium» Stanów Zjednoczonych, zarządzane przez gubernatora, u którego boku działa Rada dwuizbowa (senat z 8 osób i Izba Reprezentantów z 16 osób).

Obszar wynosi 586.400 mil kw., ludność liczyła w r. 1940 — 72.524, z czego niecałe 40.000 białych; reszta Indianie i Eskimosi.

Ze względów klimatycznych (przeciętna miesiąca najzimniejszego — 31°; najcieplejszego + 15,7°) rolnictwo ogranicza się na niektórych terenach do uprawy kartofli i gdzieś niedługo zboża. Rozwija się natomiast eksploatacja lasów, które zajmują ponad 30 % powierzchni kraju.

Głównym źródłem utrzymania mieszkańców Alaski jest rybołówstwo i praca w kopalniach. W rybołówstwie i przemyśle rybnym (przeważnie łososie) pracuje ponad 20.000 osób (Alaska daje 2/3 całej światowej produkcji konserw rybnych).

Bogactwa kopalniane nie są jeszcze w pełni eksploatowane. Nienaruszone są złoża ropy. Wydobywa się natomiast węgiel, ale w mierze niedostatecznej. Poważne są ponadto złoża miedzi i złota. Zupełnie niewykorzystana po-

zostaje ogromna siła wodna, zdolna dostarczyć miliony kilowatów.

Zródłem utrzymania dla tubylców jest hodowla renów i myślistwo (srebrne lisy, foki).

W czasie wojny wybudowano drogę, łączącą Alaskę z Kanadą, długości 1.670 mil.

MEKSYK.

Wiadomości ogólne. Obszar: 763.944 mile kw. Zaludnienie — 19.848.322 mieszkańców. Stolica kraju — Mexico City (1.477.000 mieszk.). Oficjalna nazwa państwa: Estados Mexicanos. Język urzędowy — hiszpański. Waluta kraju — peso (równowartość 11 d albo 21 centów U.S.A.). Bogactwa naturalne: nafta (produkcja roczna 6,000,000 metrów sześć.), ołów, srebro (30% produkcji światowej), złoto, cynk i miedź. Płody rolne i leśne: trzcina cukrowa, kawa, banany, kukurydza, cedr, mahoń.

Pomimo upalnej strefy klimatycznej, wiele miejscowości, dzięki znacznym wysokościom, posiada temperaturę umiarkowaną. Od Tampico na południe klimat na obszarach lekko wzniesionych nad poziom morza jest tropikalny; na północ od Tampico — subtropikalny.

Wyżyna centralna odznacza się klimatem suchym, niezbyt gorącym i zdrowym.

Meksyk posiada ustrój federalny, w którym każdy stan ma własną, niezależną od władz centralnych, administrację. Stanów jest 28, jeden dystrykt federalny (stołeczny) i trzy terytoria. Kongres — na wzór U.S.A. — składa się z Senatu i Izby Reprezentantów. Na czele państwa stoi prezydent, obierany co 6 lat w głosowaniu bezpośrednim.

Z najważniejszych okręgów gospodarczych Meksyku wymienić należy obszar rolniczy Uruapan (plantacje kawy), Vera Cruz, Yucatan (sisal) i Laguna (bawełna). Najważniejsze okręgi górnicze: Chihuahua (wanad), Oaxaca, Sonora, Durango, Jalisco, Hidalgo (srebro).

Meksyk szczyci się starymi uniwersytetami (uniwersytet w Meksyku-mieście założony w 1553 roku) i nowoczesnymi szkołami ludowymi.

Polacy w Meksyku — pojawiają się licznie w drugiej połowie 19-go wieku. Tragiczny rezultat powstania 1863 r. kieruje drugą większą falę emigracji polskiej do Ameryki Łacińskiej. Widzimy naszych emigrantów politycznych w

otoczeniu Maksymiliana Habsburga w jego nieudanej, a popieranej przez Napoleona III, eskapadzie na tron meksykański. Juarez obala cesarstwo, skazuje na śmierć Maksymiliana, Polakom jednak pozostawia zupełną swobodę istnienia w nowych warunkach życia. Meksyk nie był jednak nigdy terenem większej imigracji zarobkowej polskiej tak, jak to miało miejsce w innych krajach Ameryki Łacińskiej, z Argentyną i Brazylią na czele.

Organizacje polskie: Kolonia polska grupuje się koło Zjednoczenia Polskiego w Meksyku (Calle Alpes 605, Mexico D. F.). Osadnictwo polskie w Meksyku jest słabo rozwinięte.

Przepisy imigracyjne: Celem otrzymania wizy pobytowej należy złożyć podanie w Konsulacie meksykańskim, skierowane do urzędu ruchu ludności «Departamento de Migración, Secretaria de Gobernación, Mexico D. F.». Dopiero po otrzymaniu przychylniej decyzji Konsulat udziela wizy. Imigranci muszą wykazać się posiadaniem majątku od 10,000 do 50,000 pesos, w zależności od zamierzonego miejsca stałego zamieszkania, ponadto składają przy wjeździe depozyt w wysokości

10,000 pesos, który zostaje stopniowo zwracany w ciągu pięciu lat pobytu w kraju.

Sprawy wiz imigracyjnych i turystycznych załatwia w Londynie przedstawicielstwo meksykańskie, 48 Belgrave Square, S.W.1.

GWATEMALA

Wiadomości ogólne: Obszar: 45,452 mil kwadratowych. Zaludnienie: 3,368.000 mieszkańców, z tego 60% Indian. Stolica: Gwatemala (177.000 mieszk.) Nazwa oficjalna państwa: Republica de Guatemala. Język urzędowy: hiszpański. Waluta kraju: quetzal (równowartość 60 d albo 100 centów U.S.A.). Główne gałęzie produkcji i eksportu: kawa, banany, złoto, miód, cukier.

Klimat Gwatemali jest bardzo rozmaity w zależności od wysokości. Ludność żyje przeważnie w miejscowościach, położonych ponad 1,000 metrów nad poziomem morza. Klimat nizin jest tropikalny, wilgotny.

Na czele państwa stoi prezydent, wybierany co 6 lat. Rada państwa, składająca się z siedmiu członków, jest organem doradczym. Właściwe rządy — według konstytucji — sprawuje parlament. Pod względem administracyj-

nym Gwatemala podzielona jest na 22 departamenty.

Gwatemala jest ważnym krajem «węzłowym» dla handlu Ameryki Centralnej, jako punkt przeładunkowy, leżący na szlaku komunikacji lotniczej i morskiej. Kawa i banany są głównymi jej produktami. Do ważnych jej eksportów należy guma «chicle», skupywana w znacznych ilościach przez północno-amerykańskich fabrykantów gumy do żucia.

Sprawy wiz imigracyjnych i turystycznych załatwia przedstawicielstwo w Londynie, 21 Cavendish Square, W.I.

SALWADOR

Wiadomości ogólne: Obszar: 13,180 mil kwadratowych. Wybrzeże tylko nad Oceanem Spokojnym. Zaludnienie: 1,830.000. Stolica: San Salvador (105.500 mieszkańców). Nazwa oficjalna państwa: Republica de El Salvador. Język urzędowy: hiszpański. Waluta kraju: colon (równowartość 19 pensów albo 40 centów U.S.A.). Główne gałęzie produkcji i eksportu: kawa, cukier, ryż, indigo.

Klimat Salvadora jest tropikalny, bardzo upalny na wybrzeżu, nieco łagodniejszy na wyżynach. Częste trzęsienia ziemi i wybuchy

wulkanów powodują znaczne straty. Pora wielkich deszczów trwa od maja do listopada.

Na czele państwa stoi prezydent, wybierany co 6 lat. Prezydent i czterech ministrów rządzą de facto krajem. Władza ustawodawcza spoczywa w rękach parlamentu, którego członkowie obierani są co roku. Głosowanie do parlamentu jest dla mężczyzn przymusowe, dla kobiet dowolne. Szkolnictwo jest wolne od opłat i przymusowe. Administracyjnie kraj podzielony jest na 14 departamentów.

Głównym produktem jest kawa, uprawiana w okręgach Usulután, San Miguel, San Salvador i San Vicente. Okręgi górnicze w San Miguel i La Unión. Rozwój krajowych przemysłów hamowany jest przez brak fachowych sił roboczych, brak chłonności rynku wewnętrznego, a przede wszystkim przez brak materiałów pędnych.

Informacji w sprawie wiz udziela w Londynie przedstawicielstwo, 19 Helena Court, Eaton Rise, Ealing, W.5.

KOSTA RIKA

Wiadomości ogólne: Obszar: 23,000 mil kwadratowych. Zaludnienie: 672.000, prawie wyłącznie biała ludność. Stolica kraju: San

José (78,883 mieszkańców). Oficjalna nazwa państwa: Republica de Costa R.ca. Język urzędowy: hiszpański. Waluta kraju: co.on (równowartość 10 d albo 17.8 centów U.S.A.). Główne gałęzie produkcji i eksportu: kawa, banany, kakao, złoto, miód, skóry.

Klimat na wybrzeżach tropikalny, w środku kraju łagodny. Najbardziej upalny sezon trwa od marca do maja.

Na czele państwa stoi prezydent, Teodor Picado Michalski, potomek polskiego emigranta. Parlament składa się z 45 deputowanych.

Kawa, banany i kakao są prawie wyłącznymi artykułami eksportowymi kraju. W okręgach górniczych, jak Abangarez, Barranca i Aguacate wydobywa się złoto, srebro i siarkę. Kosta Rika (po polsku: «bogaty brzeg») jest jednym z nielicznych krajów Ameryki, gdzie cudzoziemiec może otrzymać koncesje górnicze.

Informacji w sprawach handlowych i wizowych udziela przedstawicielstwo, c-o Rosing Bros., 95 Gresham Street, London, E.C.2.

NIKARAGUA

Wiadomości ogólne: Obszar: 57,143 mil kwadratowych. Zaludnienie: 1,381.146. Stolica: Managua (118,857 mieszkańców). Język

urzędowy: hiszpański. Waluta kraju: cordoba (równowartość 12 d albo 19 centów U.S.A.). Główne gałęzie produkcji i eksportu: kawa, banany, złoto, bawełna, skóry, cukier.

Klimat wilgotny i tropikalny; wschodnie połacie kraju odznaczają się ciągłymi deszczami.

Na czele państwa stoi prezydent republiki. Parlament jest dwuizbowy: 43 posłów i 24 senatorów. Kraj podzielony jest administracyjnie na 17 departamentów.

Okręgi rolnicze: Jinotega, Managua, Carazo, Granada i Chinandega (kawa, trzcina cukrowa i bawełna). Największe zatrudnienie w fabrykach wykazują rafinerie cukru.

Informacji w sprawach handlowych i wizowych udziela przedstawicielstwo, 15 Union Court, London, E.C.2.

HONDURAS

Wiadomości ogólne: Obszar: 44,275 mil kwadratowych. Zaludnienie: 1,109.833. Stolica: Tegucigalpa (42.903 mieszkańców). Nazwa oficjalna państwa: Republica de Honduras. Język urzędowy: hiszpański. Waluta kraju: lempira (równowartość 29 d albo 49 centów U.S.A.). Główne gałęzie produkcji i eksportu: banany, złoto i srebro, kawa, tytoń.

Klimat wilgotny i tropikalny na nizinach, przechodzi stopniowo w umiarkowane ciepło na płaskowyżu.

Władza wykonawcza spoczywa w ręku prezydenta republiki i jego pięciu ministrów. Władza ustawodawcza należy do parlamentu, złożonego z 40 posłów.

Banany są pierwszym artykułem eksportowym Hondurasu, bo stanowią przeszło 75% ogólnej wartości wywozu. Drugim artykułem jest srebro, głównie wydobywane ze słynnej kopalni San Juacinto. Do jednego z najintrygatniejszych przemysłów krajowych należy fabrykacja kapeluszy słomkowych, zwanych «panamą».

Informacji w sprawach handlowych i wizowych udziela przedstawicielstwo, 15 Union Court, London, E.C.2.

KUBA

Wiadomości ogólne: Obszar: 44.164 mil kwadratowych. Zaludnienie: 4.291.063. Stolica: Habana (600.000 mieszk.). Oficjalna nazwa państwa: Republica de Cuba (niezależna od Hiszpanii od 1898 r.). Język urzędowy: hiszpański. Waluta kraju: peso (równowartość 60 d albo 100 centów U.S.A.). Główne gałęzie produkcji i eksportu: cukier, tytoń i cyga-

ra, banany, miedź, mangan, skóry, rum, gąbki.

Klimat chociaż gorący jest zdrowy, a intensywne reformy sanitarne uczyniły z Kuby jeden z najzdrowszych krajów na świecie.

Główne okręgi rolnicze: Oriente, Santa Clara, Matanzas, Pinar del Rio. Górnicze: Matambre, Santiago de Cuba.

Na czele państwa stoi prezydent, wybierany na 4 lata, z prawem reelekcji. Parlament jest dwuizbowy: Izba Reprezentantów i Senat.

Kuba, o której niepodległość walczył również Polak, gen. Karol Roloff, weszła na drogę szybkiego postępu. Rozwój jej nowoczesnych przemysłów stawia kraj ten na pierwszym miejscu wśród narodów Ameryki Centralnej.

Informacji w sprawach handlowych i wizowych udziela przedstawicielstwo w Londynie, 33 Wilton, Crescent, S.W.1.

PANAMA

Wiadomości ogólne: Obszar: 28.576 mil kwadratowych. Zaludnienie: 635.836. Stolica: Panama (133.346 mieszkańców). Oficjalna nazwa państwa: Republica de Panamá (dawniej część Kolumbii). Język urzędowy: hiszpański. Waluta kraju: Balboa (równowartość 60 d albo 100 centów U.S.A.). Główne ga-

łęzie produkcji i eksportu: banany, kakao, złoto, skóry, kawa, kauczuk.

Klimat tropikalny o znacznych opadach atmosferycznych. Lepsze warunki na wysokościach ponad 1,000 metrów.

Na czele państwa stoi prezydent, wybierany na 6 lat, w głosowaniu bezpośrednim. Parlament składa się z 32 deputowanych.

Głównym źródłem dochodu narodowego jest ruch tranzytowy przez kanał: opłaty statków, turyści oraz wydatki amerykańskich sił lądowych i morskich, stacjonowanych na Kanaie Panamskim.

Panama jest ważnym ośrodkiem jako punkt tranzytowy dla ruchu okrętowego ze Wschodu na Zachód (i na odwrót) oraz komunikacji lotniczej między Ameryką Północną, Środkową i Południową.

Informacji w sprawach handlowych i wizowych udziela przedstawicielstwo w Londynie, 58 Hyde Park Gate, S.W.7.

DOMINIKANA

Wiadomości ogólne: Obszar: 19,325 mil kwadratowych. Żaludnienie: 1,690,000. Stolica: Ciudad Trujillo (71,297 mieszkańców). Oficjalna nazwa państwa: Republica Domini-

cana. Język urzędowy: hiszpański. Waluta kraju: dollar. Główne gałęzie produkcji i eksportu: cukier, kakao, kawa, tytoń, złoto.

Klimat w całym kraju tropikalny, uciążliwy, z wyjątkiem miejscowości, położonych na znacznych wzniesieniach.

Republika Dominikańska przypomina nam San Domingo — bo tak się ta dawna kolonia hiszpańska nazywała, — epopeję napoleońską i legiony. Dzisiejsza Republika Dominikańska zajmuje dwie trzecie wyspy, którą Kolumb w swoim czasie nazwał «La Espanola»; pozostała część wyspy to terytorium Haiti.

Właściwości klimatyczne Republiki Dominikańskiej sprzyjają produkcji cennych ekstraktów, jak petitgrain, dotychczas zakupywany w Paragwaju i Południowej Europie, gieranium z Algieru, francuskiej lawendy, cinnamon cassie i tuberozy, bułgarskich olejków różanych, ylang-ylang z Madagaskaru i włoskiego bergamot. W ten sposób Ameryka Centralna, a zwłaszcza Republika Dominikana, dzięki wojnie i napływowi uchodźców z Europy, zaczyna specjalizować się w tej produkcji dla przemysłu kosmetycznego Stanów Zjednoczonych.

Informacji w sprawach handlowych i wizowych udziela przedstawicielstwo w Londynie: 67 Eaton Place, S.W.1.

HAITI

Obszar: 10,204 mil kwadratowych. Zaludnienie: 3.000.000. Stolica: Port-Au-Prince (150.000 mieszkańców). Nazwa oficjalna państwa: Republique d'Haiti. Język urzędowy: francuski. Waluta kraju: gourde. Główne gałęzie produkcji i eksportu: kawa, bawełna, cukier, banany, kakao.

Klimat tropikalny, upalny prawie cały rok, z małym spadkiem temperatury. Poza językiem urzędowym — francuskim, ludność (90% czarni) mówi dialektem kreolskim, mieszaniną afro-francuską.

Najważniejszym produktem kraju jest kawa. Z wyjątkiem soli, nie ma żadnej produkcji mineralnej.

KOLUMBIA

Wiadomości ogólne: Obszar: 439.997 mil kwadratowych. Zaludnienie: 8.896.000. Stolica: Bogota (331.400 mieszkańców) ze względu na rozwinięte życie intelektualne przezwana «Atenami Ameryki Południowej». Oficjalna nazwa państwa: Republica de Colombia. Język urzędowy: hiszpański. Waluta kraju: peso (równowartość 34 d albo 57 centów U.S.A.). Bogactwa naturalne: nafta, złoto, platyna.

Główne gałęzie produkcji: kawa, skóry, owoce, kapelusze «panama».

Klimat Kolumbii w zależności od wzniesień jest bardzo różny; od upalnych nizin do chłodnych miejscowości w wysokich Cordilleras. Najgorętsze obszary leżą w dolinach rzeki Patia i Magdalena.

Na czele państwa stoi prezydent, wybierany na cztery lata, w powszechnym głosowaniu. Parlament jest dwu-izbowy: Izba Reprezentantów i Senat. Kraj podzielony jest administracyjnie na 14 departamentów, 4 intendencje i 6 komisariatów.

Kawa, główny artykuł eksportowy Kolumbii, uprawiana jest w okęgach Manizales, Medellin i Bogota. Ziemie odłogiem leżące, zwane «baldios», tworzą olbrzymie nieproduktywne obszary, dla których zagospodarowania Kolumbia żywo zainteresowana jest w imigracji rolniczej.

Drugim ważnym produktem eksportowym jest nafta; od 1928 do 1938 r. produkcja nafty wzrosła czterokrotnie. Rafineria w Barranca Bermeja wytwarza benzynę i inne produkty pochodne. Ze słynnych na cały świat kopalń w Chivor i Muzo pochodzą wysokiej jakości szmaragdy. Pasma górskie między rzeką Cauca i Magdalena obfitują w pokłady złota. Ze wszy-

stkich krajów Ameryki Łacińskiej Kolumbia jest pierwszą w produkcji złota i platyny.

Polityka imigracyjna wyraźnie faworyzuje narodowości Europy Zachodniej (łącznie z Niemcami), a zniechęca, przez specjalne obostrzone przepisy, imigrację innych narodowości europejskich, azjatyckich i afrykańskich.

Informacji w sprawach handlowych i wizowych udziela przedstawicielstwo: 63 Cadogan Square, London, S.W.3.

WENEZUELA

Wiadomości ogólne: Obszar: 352.143 mil kwadratowych. Zaludnienie: 3.839.747. Stolica: Caracas (203.342 mieszkańców). Oficjalna nazwa państwa: Estados Unidos de Venezuela. Język urzędowy: hiszpański. Waluta kraju: bolivar (równowartość 18 d albo 30 centów U.S.A.). Bogactwa naturalne: nafta, złoto. Główne gałęzie produkcji: kawa, kakao, skóra, owoce.

Klimat kraju jest różny w zależności od wysokości: strefa wybrzeża morskiego do 1.000 metrów wysokości ponad poziom morza, odznacza się bardzo wysoką temperaturą. Strefa umiarkowana na rozległym płaskowyżu, zwanym «Gran Llanos», i w końcu strefa chłodna w wysokich górach.

Wenezuela posiada ustrój federalny. Na czele państwa stoi prezydent, parlament jest dwuizbowy, każdy z 20-tu stanów posiada własną konstytucję, wzorowaną na państwowej.

Kawa i kakao są głównymi rolnymi artykułami eksportowymi. Największe plantacje kawy w stanach Tachira, Merida i Trujillo, kakao we wschodniej części kraju. Rozległe równiny, nawadniane przez rzekę Orinoco i jej dopływy, sprzyjają hodowli bydła.

Wenezuela jest drugim, po U.S.A. największym producentem ropy w Ameryce, a trzecim w światowej produkcji. Basen zatoki Maracaibo jest najbogatszym i oszacowanym na duże rezerwy, źródłem. Prawie cała produkcja jest w rękach towarzystw brytyjskich i amerykańskich.

Z uwagi na wysokie koszty utrzymania, Wenezuela należy do jednego z najdroższych krajów Ameryki Południowej.

Informacji w sprawach handlowych i wizowych udziela przedstawicielstwo w Londynie: 50, Pall Mall, S.W.1.

EKWADOR

Wiadomości ogólne: Obszar: 275.936 mii kwadratowych *). Zaludnienie: 3.800.000 Sto-

*) Część terytorium sporna z Peru.

lica: Quito (180.000 mieszkańców). Oficjalna nazwa państwa: Republica del Ecuador. Język urzędowy: hiszpański. Waluta kraju: sucre (równowartość 34 d albo 57 centów U.S.A.). Bogactwa naturalne: nafta, złoto. Główne gałęzie produkcji i eksportu: kakao, kawa, ryż, banany, kapelusze panama, kauczuk, skóry.

Kraj pod względem klimatu dzieli się na trzy strefy: «Tierras Calientes» (niziny na wybrzeżu i na stokach And w kierunku doliny Amazonki) — klimat tropikalny o wysokiej temperaturze i wilgoci; umiarkowane gorąco «Templadas» (obszary na płaskowyżu ponad 2.000 metrów na poziomie morza), oraz strefa chłodna «Nevadas» (śniegi w wysokich Andach).

Władza wykonawcza spoczywa w rękach prezydenta. Rada państwa składa się z 15-tu członków, w tym pięciu urzędujących ministrów. Władzę ustawodawczą sprawuje parlament dwuizbowy: Izba Deputowanych i Senat. Prawo głosowania powszechne, nie przysługuje jednak analfabetom.

Głównym produktem eksportowym jest kakao. Polityka gospodarcza kraju robi znaczny wysiłek w kierunku rozwoju plantacji kauczuku. Plantacje te rozbudowano w prowincji Esmeraldas. Większą eksploatację hamuje brak sił roboczych.

Z przemysłów krajowych najważniejszą jest produkcja wyrobów bawełnianych i kapeluszy «panama».

Polityka imigracyjna: Prawo osiedlenia otrzynują osoby, mogące wykazać się posiadaniem kapitału co najmniej pięć tysięcy dolarów U.S.A. Kapitał ten musi być inwestowany w rolnictwie lub w jednej z gałęzi przemysłu, wskazanych przez Główny Urząd Imigracyjny Ekwadoru.

Informacji w sprawach handlowych i wizowych udziela przedstawicielstwo w Londynie: 21 Cavendish Square, W.I.

CZILE

Wiadomości ogólne: Obszar: 296.717 mil kwadratowych. Zaludnienie: 5.094.000 mieszkańców. Stolica: Santiago (943.649 mieszkańców; 2 uniwersytety). Oficjalna nazwa państwa: Republica de Chile. Język urzędowy: hiszpański. Waluta kraju: peso (równowartość 19 d albo 32 centów U.S.A.). Naturalne bogactwa kraju: miedź, saletra, ruda żelazna, siarka. Główne gałęzie produkcji: wełna, skóry, mięso.

Klimat Czile jest dzięki chłodnym wiatrom i prądom na ogół umiarkowany z tym, że północne «pampas» wykazuje przeciętną tempera-

turę wyższą, niż obszary na południe od Valdivia. Kraj nawiedzają częste trzęsienia ziemi.

Na czele republiki stoi prezydent, wybierany na 6 lat w głosowaniu bezpośrednim. Parlament jest dwu-izbowy: Izba Deputowanych i Senat.

Okręg rolniczy kraju rozciąga się między Valparaiso a Valdivia. Głównym źródłem bogactwa narodowego Chile jest górnictwo: słynna saletra chilijska wydobywana w Terapaca i Antofagasta jest najważniejszym produktem eksportowym. Wydobycie miedzi stawia Chile na drugim miejscu produkcji światowej. Pokłady wysoko wartościowej (67%) rudy żelaznej (kopalnie Tofo i Cristales) oraz manganowej i węgiel stworzyły podstawy do rozwoju przemysłu hutniczego w Corral.

Polacy w Chile: Początki wychodźstwa polskiego do Chile przypadają na okres po powstaniu listopadowym.

Polska emigracja zarobkowa w Chile, jak również w innych państwach Ameryki Południowej, położonych nad Oceanem Spokojnym, jest raczej znikoma. Emigracja rolna nie tworzy zwartych kolonii jak n.p. w Argentynie czy w Brazylii. Nieliczna kolonia polska w Santiago skupia się dookoła Komitetu Niesienia Pomocy Ofiarom Wojny Santiago de Chile, General Saavedra 1542.

Informacji w sprawach handlowych i wizowych udziela przedstawicielstwo w Londynie:
3 Hamilton Place, W.I.

PARAGWAJ

Wiadomości ogólne: Obszar: 156.016 mil kwadratowych.*) Zaludnienie: 1.040.000 mieszkańców. Stolica: Asunción (119.608 mieszkańców). Oficjalna nazwa państwa: Republica del Paraguay. Język urzędowy: hiszpański. Waluta kraju: peso (równowartość 333 pesos — 1 dol. U.S.A.). Główne gałęzie produkcji: bawełna, skóry, ekstrakty mięsne, maté, tytoń, drzewa użytkowe.

Klimat sub-tropikalny, okres upalny od grudnia do marca. Pora deszczów przypada na marzec. Chłodna pora roku jest sucha i zdrowa.

Władzę w republice sprawuje prezydent i Rada Państwa, złożona z arcybiskupa, rektora uniwersytetu, przedstawicieli handlu, przemysłu, rolnictwa i wojska.

Głównym źródłem bogactwa narodowego jest produkcja rolniczo-hodowlana. Bawełna, konserwy i ekstrakty mięsne należą do głównych artykułów eksportowych.

*) Część terenu sporna z Boliwią.

Polacy w Paragwaju: Imigrację rolną do Paragwaju utrudniało położenie geograficzne kraju, brak wybrzeża morskiego i związane z tym trudności tranzytowe przez obszar innego państwa. Pomimo sprzyjających rolnictwu i hodowli warunków, ilość Polaków nie przekracza 1,500 osób, głównie skupionych na południu kraju, na obszarze terytorium Fram.

Informacji w sprawach handlowych i wizowych udziela przedstawicielstwo w Londynie: 51 Cornwall Gardens, S.W.7.

BOLIWIA

Wiadomości ogólne: Obszar: 419,470 mil kwadratowych. Zaludnienie: 3,457,000. Stolica: La Paz (250,000 mieszkańców). Oficjalna nazwa państwa: Republica de Bolivia. Język urzędowy: hiszpański. Waluta kraju: boliviano (równowartość 1.3 d albo 2.3 centów U.S.A.). Naturalne bogactwa kraju: cynk, srebro, wolfram, złoto, antymon, miedź, cyna.

Różnorodność ukształtowania terenu wpływa na różnorodność klimatu w zależności od wysokości: strefa tropikalna w departamentach Santa Cruz i Beni; strefa gorąca na wysokościach 1-2,000 metrów i chłodna na wysokościach ponad 2,000 metrów.

Parlament jest dwuizbowy. Pod względem administracyjnym kraj podzielony jest na 8 departamentów i jedno terytorium. Nowa konstytucja z 1938 r. gwarantuje wolność osobistą, religii i wykształcenia oraz prawo własności. Cudzoziemcy mogą się naturalizować po trzech latach pobytu w kraju.

Główne ośrodki przemysłowe: La Paz, Cochabamba i Sucre.

Informacji w sprawach wizowych i handlowych udziela przedstawicielstwo w Londynie: I-a Grosvenor Gardens, S. W.1.

URUGWAJ

Wiadomości ogólne: Obszar: 72,153 mil kwadratowych. Zaludnienie: 2,300,000 mieszkańców. Stolica: Montevideo (703,518 mieszkańców). Oficjalna nazwa państwa: Republica Oriental del Uruguay. Język urzędowy: hiszpański. Waluta kraju: peso (równowartość 31 d albo 52.5 centów U.S.A.). Ważniejsze gałęzie produkcji i eksportu: wełna, mięso, skóry, pszenica.

Klimat umiarkowany, odznacza się jednak wilgocią i silnymi wiatrami.

Na czele republiki stoi prezydent, parlament jest dwuizbowy. Szkolnictwo powszechne jest

obowiązkowe. Ze wszystkich państw Ameryki Południowej Urugwaj posiada najmniej procent analfabetów. Nowa konstytucja z 1934 r. daje cudzoziemcom prawo naturalizacji: żonaty po trzech, kawalerom po czterech latach pobytu w kraju.

Polacy w Urugwaju: Kolonia polska w Urugwaju liczy obecnie około 4.000 osób, zatrudnionych głównie w rolnictwie i przemyśle mięsnym. Towarzystwa polskie połączone są w Radzie Porozumiewawczej Organizacji Polskich w Montevideo, C. Caraguata 2086, Montevideo.

Informacji w sprawie wiz udziela przedstawicielstwo w Londynie: 2, Victoria Street, S.W.1.

PERU

Wiadomości ogólne: Obszar: 532.000 mil kwadratowych. Żaludnienie: 7.023.111, 60 % Indian. Stolica: Lima (522.826 mieszkańców). Oficjalna nazwa państwa: Republica del Peru. Język urzędowy: hiszpański. Waluta kraju: sol (równowartość 9 d albo 15.4 centów U.S.A.). Naturalne bogactwa kraju: nafta, miedź, złoto. Główne gałęzie produkcji: bawełna, cukier, wełna, skóry, kawa.

Klimat na wybrzeżu Pacyfiku sub-tropikalny, na wyżynie umiarkowany, tropikalny w części północno-wschodniej kraju

Na czele Republiki stoi prezydent, wybierany na 6 lat. Ponowny wybór może nastąpić dopiero po upływie kadencji jego następcy. Parlament jest dwuizbowy: Senat i Izba Deputowanych. Kraj podzielony jest na 23 departamenty.

Peru posiada bogate złoża mineralne eksploatowane głównie przez przedsiębiorstwa północno-amerykańskie. Okręgi górnicze: Casapalca, Cerro de Pasco, Morococha. Sól i guano należą do monopolu państwowych.

Peru ma piękną tradycję uniwersytecką, ześrodkowującą się dokoła uniwersytetu San Marcos w Limie, założonego w 1551 r.

Polacy w Peru: W okresie po upadku powstania 1863 r. stosunkowo największa ilość emigrantów politycznych do Ameryki Łacińskiej, kieruje się do Peru, gdzie polscy inżynierowie Malinowski, Mieczkowski i Folkierski wstawiają się budowę najwyższej linii kolejowej na świecie, przechodzącej przez pasmo górskie na wysokości 4.768 metrów.

Peru nie było nigdy terenem większej imigracji zarobkowej z Polski ze względu na długą i kosztowną podróż. Ten sam moment po-

łożenia geograficznego Peru (wybrzeże tylko od strony Pacyfiku) niewątpliwie zadecydował, że największy procent wśród ludności napływowej stanowi rasa żółta (Chińczycy i Japończycy).

Polityka imigracyjna: Pomimo tendencji skolonizowania wschodnich obszarów kraju, Peru ograniczyło imigrację od 1930 r. Selekcja pod kątem widzenia posiadanego przez imigranta kapitału (wymagane posiadanie około 3,500 dolarów U.S.A.) działa prohibicyjnie.

Informacji handlowych i wizowych udziela przedstawicielstwo w Londynie: 52 Sloane Street S.W.I.

BRAZYLIA

Wiadomości ogólne: Obszar: 3.275.510 mil kwadratowych. Zaludnienie: 45 milionów mieszkańców. Stolica kraju: Rio de Janeiro (1.897.000 mieszkańców). Drugie miasto co do wielkości: Sao Paulo z około 1,5 milionów mieszkańców (centrum przemysłowe). Oficjalna nazwa państwa: Estados Unidos do Brasil. Język urzędowy: portugalski. Waluta Kraju: cruzeiro (równa się 3 d albo 5 centów U.S.A.). Bogactwa naturalne: olbrzymie pokłady wyso ko procentowej rudy żelaznej i manganowej.

złoto, diamenty i kamienie pół szlachetne. Płody rolne i leśne: kawa, bewelna, kakao, tytoń, trzcina cukrowa, banany, pomarańcze, kauczuk, maté, szereg gatunków drzew użytkowych. Różne: skóry zwierzęce i tłuszcze roślinne.

Klimat Brazylii dzieli się na trzy strefy: tropikalną północnych obszarów, sub-tropikalną pasa środkowego i umiarkowaną południowej części (stany Parana, Santa Catharina i Rio Grande do Sul).

Brazylia posiada ustrój federalny, wzorowany na Stanach Zjednoczonych A. P. Każdy z 20 stanów posiada własną, niezależną od władz centralnych administrację i pewną autonomię w wykonywaniu władzy ustawodawczej i wykonawczej. Na czele państwa stoi prezydent, wybierany na 6 lat. Obok parlamentu ustawodawstwo spoczywa w rękach Rady Związkowej i Rady Gospodarstwa Narodowego.

Rozwój ekonomiczny Brazylii, która właściwie w tej samej epoce co U.S.A. Kanada i Argentyna stawiała swoje «pierwsze kroki», jest znacznie powolniejszy od tempa tych trzech państw amerykańskich. Połowa obszarów jest dotychczas gospodarczo niewykorzystana, zaludnienie ziem zachodnich (interioru) słabe, siła nabywcza znikoma. Przyczyn powolnego rozwoju nie należy doszukiwać się w braku inicjatywy gospodarczej, ale w trudno-

ściach klimatycznych, więcej jeszcze komunikacyjnych i w braku rąk do pracy. Brazylia w ostatnim dziesięcioleciu znacznie rozbudowała swoje przemysły (bawełniany, hutniczy i chemiczny) i prowadzi nadal skutecznie politykę uprzemysłowienia kraju. Proces uprzemysłowienia ułatwiają liczne inwestycje kapitałów zagranicznych.

Polacy w Brazylii:

Liczba Polaków i Brazylijczyków polskiego pochodzenia waha się między 200 a 250 tysięcy. Wobec braku oficjalnych statystyk cyfrę tę podajemy tylko w przybliżeniu. Rozmieszczenie i zatrudnienie ludności polskiej i pochodzenia polskiego jest następujące: 100.000 w stanie Parana (rolnictwo, handel drobny); 50.000 do 80.000 w Rio Grande do Sul (przemysł przetwórczy mięsny i rolnictwo); reszta przypada na stany Espirito Santo (rolnictwo), Sao Paulo (przemysły różne) i Rio de Janeiro (przemysły różne).

Głód ziemi kierował polską emigrację rolniczą w tereny mniej produktywne, gdzie ziemia była tania. Tendencja uchwycenia jak największej ilości ziemi za tanie pieniądze sprawia, że z wyjątkiem kolonii parańskiej, gospodarstwa polskie leżą w strefach klimatycznych mało urodzajnych, gdzie ziemia nie nadaje się

do uprawy wysoko wartościowych produktów a trudności zbytu są większe (n.p. Espirito Santo). Najbogatszy natomiast i o najwyższej kulturze rolnej stan Sao Paulo wykazuje w 1940 r. na 170.000 gospodarstw rolniczo-hodowlanych zaledwie 148 gospodarstw polskich.

Organizacje polskie:

Towarzystwo im. Józefa Piłsudskiego w Sao Paulo (Sociedade Poloneza José Piłsudski), Avenida do Estado 1855, Sao Paulo.

Koło Prawników i Ekonomistów — ten sam adres.

Towarzystwo Polonia (Sociedade Polonia), Rua da Carioca 45, Rio de Janeiro.

Koło Prawników i Ekonomistów — ten sam adres.

Koło Inżynierów i Techników — ten sam adres.

Towarzystwo «Polonia» w Porto Alegre.

Komitet Niesienia Pomocy Ofiarom Wojny w Polsce (Comité de Socorro às Vitimas da Guerra na Polonia), organizacja relifowa polsko-brazylijska, adres: Edificio Rex, Cinelandia, Rio de Janeiro.

Izba Handlowa Polsko-Brazylijska, Camara do Comercio Polono-Brasileira, Edificio Rex, Cinelandia, Rio de Janeiro.

Polityka migracyjna: Poza kapitalistami

(wymagany transfer kapitału 20.000 dolarów amerykańskich) z pierwszeństwa przy udzieleniu wiz pobytowych stałych korzystają rolnicy (osiedleńcy), technicy rolni oraz technicy przemysłowi. Należy w Konsulacie brazylijskim udokumentować praktykę w tych zawodach i kwalifikacje na podstawie zaświadczeń organizacji zawodowych, świadectw szkół zawodowych i t.p., wydawanych lub potwierdzanych w miejscu zamieszkania petenta. Odpowiednie udokumentowanie zawodu decyduje o wpisaniu na kwotę imigracyjną.

Prawo pobytu cudzoziemców: Każdy cudzoziemiec, który uzyskał prawo stałego pobytu w Brazylii ma możliwość wyboru zawodu i rodzaju pracy z wyjątkiem tych działów, które zastrzeżone są dla obywateli brazylijskich z urodzenia (brasileiros natos). Cudzoziemiec, który przybył do Brazylii z wizą czasową (temporario), nie ma zasadniczo prawa wykonywania żadnej pracy zarobkowej, chyba, że otrzymał wizę handlową w charakterze przedstawiciela firmy zagranicznej. Z uwagi na te trudności należy starać się o wizę pobytową (permanencia definitiva), a nie okresową, czy turytyczną (temporario).

Szanse dobrych zarobków w Brazylii posiadają przede wszystkim ludzie, posiadający jakikolwiek fach. Wysokość zarobków jest roz-

maita, w zależności od wielu czynników, jak: specjalność, znajomość języka, warunków miejscowych, przedsiębiorstwa — a przede wszystkim dobrej znajomości swego fachu.

Według prawa brazylijskiego wszelkie dyplomy czy świadectwa zagraniczne nie są uznawane (nostryfikacja dyplomów jest b. trudna) więc podstawą zakwalifikowania cudzoziemca jest praktyka. Nawet wybitny inżynier będzie zaangażowany jako technik-specjalista, bez prawa do tytułu inżyniera i bez prawa podpisu. Dopiero wykazanie znajomości swego fachu może spowodować, że przedsiębiorstwo będzie go traktowało jako inżyniera w ramach pracy i stanowiska, jednakże nawet wtedy bez prawa do tytułu i podpisu.

Przepisy ograniczające działalność zarobkową cudzoziemców. Cudzoziemcy nie mogą być właścicielami ani też akcjonariuszami przedsiębiorstw prasowych, nie mogą eksploatować kopalń, pokładów mineralnych, wód oraz energii wodnej. Cudzoziemcy nie mogą być akcjonariuszami banków depozytowych i przedsiębiorstw ubezpieczeniowych.

Informacji w sprawach handlowych i wizowych udziela Generalny Konsulat Brazylii, Aldwych, Aldwych House, London, W.C.2.

ARGENTYNA

Wiadomości ogólne: Obszar: 1,079,965 mil kwadratowych. Zaludnienie: 13,518,239. Stolica: Buenos Aires (3,114.000 mieszkańców). Oficjalna nazwa państwa: Republica Argentina. Język urzędowy: hiszpański. Waluta kraju: peso (równowartość 15 d albo 25 centów U.S.A.). Główne gałęzie produkcji i eksportu: mięso, pszenica, wełna, skóry, przetwory mleczne, bawełna.

Argentyna posiada trzy wyraźne strefy klimatyczne: strefę ciepłą wybrzeża, strefę śródziemną upalną w lecie i umiarkowaną w innych porach roku oraz chłodną w górach i na południu kraju.

Na czele republiki stoi prezydent, wybierany na 6 lat. Parlament jest dwuizbowy. Kraj podzielony jest administracyjnie na dystrykt federalny z miastem Buenos Aires oraz czternaście prowincji i dziewięć terytoriów. Tylko dystrykt federalny i prowincje mają prawo wyboru przedstawicieli do Zgromadzenia Narodowego.

Szkolnictwo w Argentynie stoi bardzo wysoko zarówno pod względem szkolnictwa powszechnego jak i szkół średnich i wyższych. Uniwersytety w Cordoba (założony w 1613 r.),

Buenos Aires, La Plata, Tucuman, Santa Fe (z filią w Rosario i Corrientes).

Najważniejszymi prowincjami są: prowincja Buenos Aires (ze stolicą La Plata) o obszarze prawie równym Polsce; Cordoba (ze stolicą Cordoba), Santa Fe i Entre Rios. Prowincje te są głównymi producentami zboża i siemienia lnianego. Prowincja Misiones (miasto stołeczne Posadas), w której żyje najwięcej Polaków, Corrientes i Santiago del Estero dostarczają bawełny, ryżu i tytoniu. Najważniejsze ośrodki przemysłowe w prowincji Tucuman (przemysł cukrowniczy), Mendoza i San Juan. Przemysł naftowy w Comodoro Rivadavia, gdzie pracuje znaczna ilość Polaków.

Polacy w Argentynie: Łączna ilość Polaków i Argentyńczyków polskiego pochodzenia wynosi 100,000 osób.

Główne skupiska Polaków i zatrudnienie: Buenos Aires, Cordoba, Santa Fé — robotnicy rolni i przemysłowi; Misiones — rolnicy; Comodoro Rivadavia — górnicy i wiertnicy.

Prasa polska: «Codzienny Niezależny Kurier Polski w Argentynie» jest najlepszym z pism polskich i jedynym ukazującym się dziennikiem. «C.N.K.P.» posiada wydanie tygodniowe i zasięg tego wydania obejmuje poza

Argentyną również kraje ościenne. Nakład dzienny «C.N.K.P.» wynosił przed wojną 16.000 egz. Adres: C.N.K.P.: Charcas 433. U.T. Retiro 7950—Buenos Aires. Drugie miejsce zajmuje tygodnik «Głos Polski», wychodzący jako organ oficjalny «Związku Polaków w Argentynie». «Głos Polski» wychodzi w ilości 600-800 egz. raz na tydzień. Adres: c. Paraguay 4023, Buenos Aires.

Organizacje polskie: W Argentynie istnieje cały szereg towarzystw polskich, zrzeszonych i reprezentowanych przez Związek Polaków w Argentynie, 25 de Mayo 696, Buenos Aires. Ogółem łącznie z osiedlami w Cordoba, Misiones i Rosario, istnieje 23 związków i towarzystw polskich. Najliczniejsze kolonie polskie istnieją w Misiones.

Adresy różne:

Kościół Polski, Mansilla 3847, Buenos Aires.
Bank Polski, P.K.O., S. A. (Tucuman 462-66, Buenos Aires.

Schronisko dla Emigrantów, Quirno 928, Buenos Aires.

Komitet Niesienia Pomocy Ofiarom Wojny w Polsce, Av. Leandro N. Alem 641, Buenos Aires.

Przepisy imigracyjne dawniej bardziej liberalne, znacznie się w ostatnich czasach zaostrzyły, co się wyraża w dokładnym badaniu petycji o wizę i charakteru imigranta. Do badań tych powołana jest specjalna komisja w Buenos Aires, która ma prawo udzielić względnie odmówić wizy imigracyjnej. Sprawy kolonizacyjne powierzone są argentyńskim oficjalnym i półoficjalnym towarzystwom, jak n.p. Kolejowe Konsorcjum Kolonizacyjne, które przeprowadzają na dogodnych spłatach parcelację ziemi między osadników, faworyzując przy tym spółdzielnie osadnicze. Na osiedla wyznaczone są ostatnio ziemie w Patagonii dla hodowców owiec, poza tym nowe osiedla w okręgu Chaco (plantacje bawełny) oraz Corrientes, Salta i Tucuman.

Informacji w sprawach handlowych i wizowych udziela przedstawicielstwo w Londynie: 9, Wilton Crescent S., W.I.

Możliwości osiedleńcze. Ze wszystkich krajów Ameryki Południowej Argentyna nadaje się najbardziej, pod względem klimatycznym, dla osadnictwa europejskiego. Rząd zasadniczo popiera imigrację, stosując ograniczenia raczej polityczne niż ekonomiczne. Zarówno tereny wiejskie, jak i miasta potrzebują wykwalifikowanych pracowników.

Poziom życia zależy od prowincji i doznaje wielkich wahań. W związku z tym pozostają różnice w zarobkach i kosztach utrzymania. Robotnik zarabia w wielkich miastach ponad 6 peso dziennie — na prowincji 5 peso. Koszt utrzymania jednej osoby w stolicy wynosi najmniej 50 peso miesięcznie. Wykwalifikowani rzemieślnicy zarabiają do 12 peso dziennie.

Możliwości zatrudnienia są na ogół duże, nawet w okresach kryzysu, który powoduje jedynie spadek płac. Największe możliwości istnieją w rolnictwie, ponieważ zaledwie 10 % obszaru wyzyskane jest pod uprawę. Zakładanie własnych gospodarstw wymaga posiadania kapitału. Istnieje tendencja do tworzenia spółdzielni wobec konieczności uprzemysłowienia gospodarstw.

Przemysł poszukuje stale wykwalifikowanych pracowników, zwłaszcza w dziale metalowym, elektrycznym, włókienniczym i chemicznym. Rząd nie sprzeciwia się zakładaniu własnych warsztatów pracy, ale wymaga to kapitału oraz znajomości miejscowych warunków. W wielkich miastach konkurencja jest duża.

W transporcie istnieją ograniczenia dla cudzoziemców i wymagana jest dobra znajomość języka. Istnieją możliwości zakładania małych przedsiębiorstw transportowych.

Nie ma natomiast ograniczeń w zakładaniu

sklepów i innych przedsiębiorstw handlowych. Konieczny jest kapitał od 2000 peso od osoby wzwyż, dla samego zainstalowania się w Argentynie. Dla stworzenia własnego warsztatu pracy należy dysponować kapitałem 5000 peso.

W wolnych zawodach istnieją przeszkody w formie wymagań nostryfikacji dyplomów i nabycia prawa praktyki... Na ogół konieczna jest w tych wypadkach spółka z obywatelem argentyńskim.

NOTATKI

NOTATKI

NOTATKI

**POLACY POZA GRANICAMI
POLSKI**

Polonia zagraniczna przed wojną.

Pod nazwą Polonii zagranicznej rozumiemy tych wszystkich Polaków i ludzi polskiego pochodzenia, którzy przebywali stale poza granicami państwa polskiego. Polonię zagraniczną dzielono przed wojną na trzy części według krajów zamieszkania: kraje przygraniczne, wychodźstwo europejskie i wychodźstwo zamorskie.

Polonia zachodniej Europy.

W czasie obecnej wojny Polacy we Francji zdobyli sobie pierwsze miejsce wśród wszystkich skupień Polonii zagranicznej pod względem ofiarności i wysiłku na rzecz sprawy polskiej.

Wychodźstwo polskie było politycznym oparciem dla władz polskich w okresie ich działalności we Francji. Wydatnie dopomogło w zaopatrywaniu tworzącego się we Francji wojska polskiego w niezbędny ekwipunek; opiekowało się jeńcami i uchodźcami; dawało poważne dotacje na Fundusz Obrony Narodowej. Fundusze na wszystkie te cele, idące w miliony franków, gromadził wyłoniony w dniu 3 września 1939 r. w Lille, z inicjatywy Związku Polaków, Centralny Komitet Obywatelski, który skupił całą Polonię, bez względu na

istniejące różnice organizacyjne czy polityczne.

Niemniej istotne były osiągnięcia wychodźstwa polskiego we Francji w dziedzinie akcji informacyjnej i politycznej na rzecz Polski.

Obecnie, po okresie walki w podziemiach, działalność Polonii francuskiej, zwłaszcza w dziedzinie akcji obrony praw Polski, odradza się znowu. W dniach 27-28 maja 1945 r. odbył się zjazd Polaków we Francji, który stał się wymowną manifestacją na rzecz obrony niepodległości i całości Rzeczypospolitej. Zjazd wyłonił naczelną organizację polskiego wychodźstwa we Francji pod nazwą Centralny Związek Polaków.

Podobnie, choć na mniejszą skalę, rozwijała się akcja wychodźstwa polskiego w Belgii, Holandii i Luksemburgu. Obejmowała ona takie zadania, jak wyposażenie wyjeżdżających ochotników, pomoc dla jeńców w niewoli niemieckiej, dla uchodźstwa i rodzin ochotników do wojska polskiego. Dla realizacji, tych celów Polonia belgijska wprowadziła w 1939 r. t.zw. «podatek narodowy» stanowiący ofiarę z zarobku jednego dnia pracy miesięcznie. Z uzyskanych tą drogą sum zakupiono ekwipunek dla żołnierzy polskich i wypłacono zasiłki ich rodzinom, reszta zaś przekazana została na Fundusz Obrony Narodowej.

Niemniej istotna była akcja Polonii tych

krajów w zakresie obrony interesów politycznych Polski.

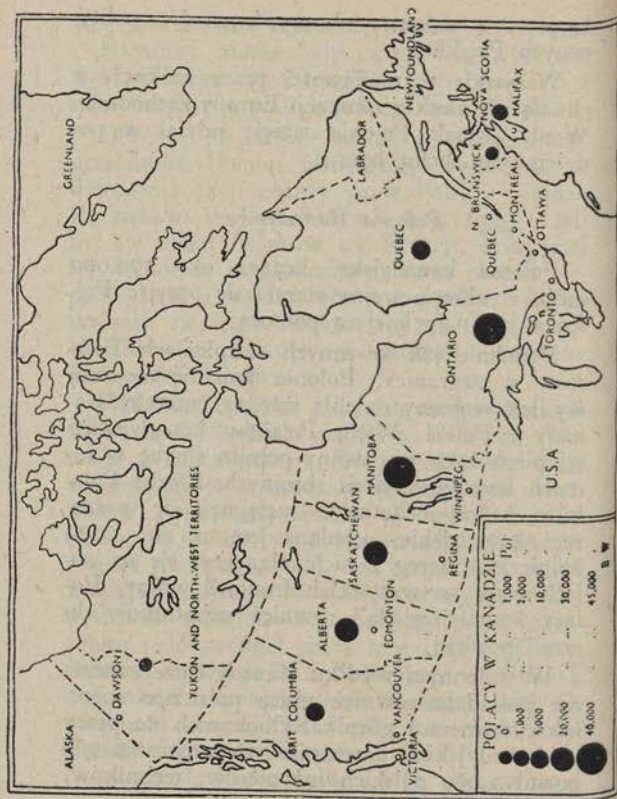
Wszystkie te możliwości pracy zniknęły z chwilą niemieckiej okupacji Europy zachodniej. Wtedy jednak Polonia wzięła udział w podziemnym ruchu oporu.

Polonia Kanadyjska.

Polonia kanadyjska, licząca ok. 170.000 osób, w okresie wojny starała się przyjąć Polsce z jak najpełniejszą pomocą.

Podobnie jak w innych skupieniach Polaków z zagranicy, Polonia kanadyjska swój wysiłek wojenny dzieliła między potrzeby Kanady i Polski. Wielu Polaków kanadyjskich od pierwszych dni wojny pełniło służbę w ramach kanadyjskich sił zbrojnych. Liczba Polaków, którzy ochotniczo zaciągnęli się w szeregi kanadyjskie, oceniana jest na ok. 4.000 żołnierzy. Szereg z nich odznaczył się na polach walk na wszystkich frontach wojny. Polacy kanadyjscy dali również ochotników do armii polskiej.

W wojennym wysiłku Kanady duże znaczenie posiadała również praca polskiego robotnika, farmera i górnika. Obok nich do pracy w kanadyjskim przemyśle wojennym stanęło ponad 1.000 polskich inżynierów, techników,

majstrów i kwalifikowanych robotników z wojennego uchodźstwa.

Niemalę również ofiary poniosła Polonia kanadyjska na rzecz pomocy polskim ofiarom wojny. Zbiórka na te cele prowadzona była przez wielkie organizacje polskie w Kanadzie, bądź samodzielnie, bądź w ramach Komitetu Obrony Narodowej i Pomocy Polsce. Ogółem Polonia zebrała ponad 200.000 dolarów w gotówce, nie licząc darów w naturze w formie paczek dla jeńców, zesłańców syberyjskich, ewakuowanych z Z.S.R.R. i innych. Dzięki staraniom Polonii kanadyjskiej akcją w tym kierunku prowadziły również wielkie instytucje kanadyjskie, jak Kanadyjski Czerwony Krzyż.

Pomoc propagandowo polityczna Polonii prowadzona była wśród społeczeństwa kanadyjskiego we wszystkich formach, drogą akcji prasowej, imprez propagandowych, dni protestu i innych. W akcji tej pomocne były Polonii organizacje kanadyjskie, jak np. Canadian Friends of Poland (organizacja Kanadyjskich Przyjaciół Polski). Działalność Polonii na tym polu niemal w pełni skupił Kongres Polonii Kanadyjskiej, utworzony w 1944 r. na wzór Kongresu Polonii Amerykańskiej w Stanach Zjednoczonych. Kongres Polonii Kanadyjskiej,

jako jej naczelną reprezentacją, odwołał się do kanadyjskich czynników społecznych i rządowych w obronie sprawy polskiej.

Polonia w Stanach Zjednoczonych.

Wojenny wysiłek Polonii amerykańskiej organizowany był przede wszystkim w ramach ogólno-amerykańskich. Stanowił on jednak tylko część poczynąń Polonii, pośrednio lub bezpośrednio mających przyczynić się do zwycięstwa Polski i jej wyzwolenia. Drugą bowiem częścią wysiłków Amerykanów polskiego pochodzenia w latach 1939-1945 była moralno-polityczna i materialna pomoc dla Polski.

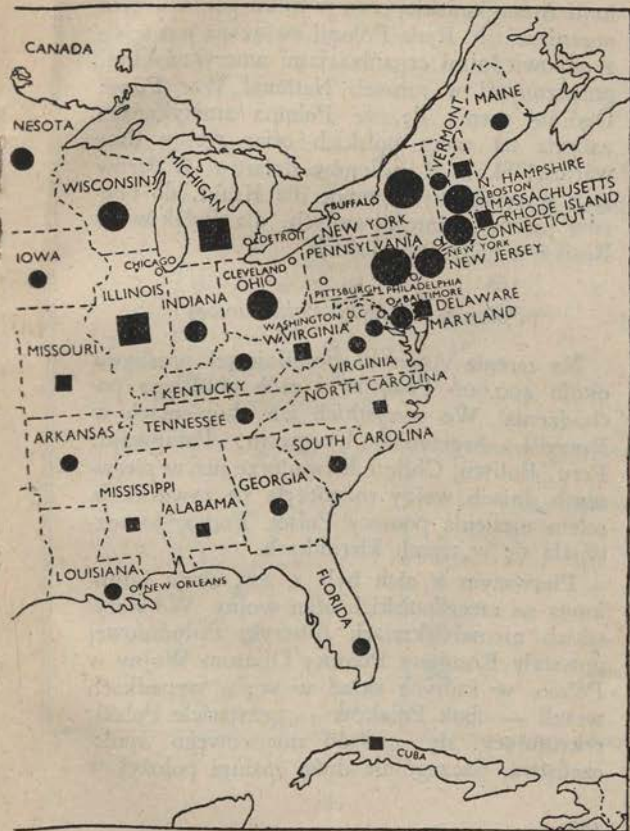
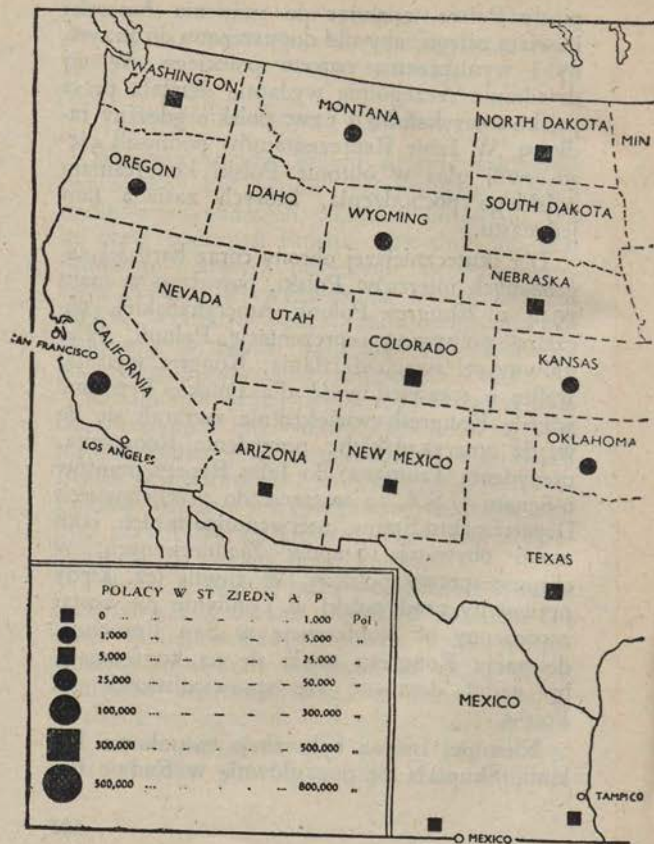
Moralno-polityczna pomoc organizowana była od pierwszych dni wojny. Zadaniem jej było informowanie opinii amerykańskiej o sprawach Polski, o jej prawach i powojennych dążeniach. Polonia wcześniej już przeczuwa, że trzeba zdobyć przychylną opinię szerokich mas amerykańskich dla obrony praw Polski.

Polonia w okresie całej wojny zdecydowanie przemawiała w obronie interesów polskich. Licznie rozbudowane organizacje polsko-amerykańskie prowadziły odpowiednią akcję wśród polityków amerykańskich, w sferach naukowych, gospodarczych, rozsyłając niekończące się ilości apeli, wezwań, listów, organizując dnie protestu przeciwko temu, co okupacje

niosły Polsce, apelując do sumienia Ameryki i świata całego, aby nie dopuszczono do krzywdy i wyniszczenia narodu polskiego. W tej dziedzinie szczególnie wydatnie działała prasa polsko-amerykańska i t.zw. polskie godziny radiowe. W Izbie Reprezentantów podnosili często swój głos w obronie Polski kongresmani polskiego pochodzenia, których zasiada tam jedenastu.

Dla skuteczniejszej obrony coraz bardziej zagrożonych interesów Polski, powołano w maju 1944 r. Kongres Polonii Amerykańskiej, naczelną polityczną reprezentację Polonii. Jako główny cel swego działania, Kongres wytknął walkę o sprawiedliwość dla Polski. Przedstawiciele Kongresu wielokrotnie zwracali się do władz amerykańskich: prezydenta Roosevelta, prezydenta Trumana, do Izby Reprezentantów i Senatu U.S.A., a wreszcie do przedstawicieli Departamentu Stanu, interweniując u nich, jako wolni obywatele Stanów Zjednoczonych, w obronie sprawy polskiej. W chwili też, kiedy prawowity rząd polski w Londynie nie został zaproszony na konferencję w San Francisco, delegacja Kongresu udała się na konferencję, by nadal domagać się sprawiedliwości dla Polski.

Niemniej istotną była akcja ratunkowa Polonii. Skupiała się ona głównie w Radzie Po-

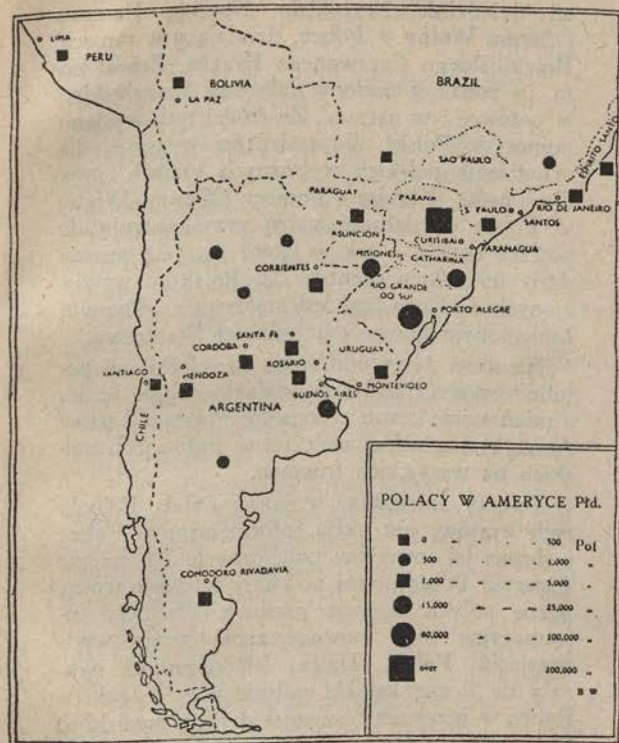

lonii Amerykańskiej oraz w kilku pomniejszych organizacjach. Rada Polonii związana jest ściśle z odpowiednimi organizacjami amerykańskimi, połączonymi w ramach National War Fund. Ogólnie ocenia się, że Polonia amerykańska zabrała na rzecz polskich ofiar wojny dary wartości około 8 milionów dolarów. Z darów tych wysyłana była pomoc dla Kraju, do obozów jeńców i internowanych, dla Polaków w Rosji i uchodźców polskich.

Polonia Ameryki Południowej.

Na terenie Ameryki Południowej przebywa około 400.000 Polaków i osób polskiego pochodzenia. We wszystkich ich skupieniach w Brazylii, Argentynie, Urugwaju, Paragwaju, Peru, Boliwii, Chile i Ekwadorze już w pierwszych dniach wojny rozpoczęła się żywa akcja celem niesienia pomocy Polsce. Pomoc to rozwijała się w trzech kierunkach.

Pierwszym z nich była t. zw. akcja ratunkowa na rzecz polskich ofiar wojny. We wszystkich niemal krajach Ameryki Południowej powstały Komitety Pomocy Ofiarom Wojny w Polsce, w których skład w wielu wypadkach weszli — obok Polaków — przyjaciele Polski, rekrutujący się spośród miejscowego społeczeństwa. Szczególnie duże zasługi położył w

tej dziedzinie Brazylijski Komitet Pomocy Ofiarom Wojny w Polsce, działający w ramach Brazylijskiego Czerwonego Krzyża. Zebrał on m. in. ponad 2 miliony milrejsów brazylijskich w gotówce i w naturze. Ze źródeł tych wysłano pomoc do Polski, dla zesłańców w Rosji, dla uchodźców polskich w różnych krajach, oraz dla jeńców. Komitety Pomocy Ofiarom Wojny w Polsce działalność swoją przystosowują do potrzeb chwili. I tak w latach 1941-42 prowadziły one akcję pomocy dla Polaków wywiezionych do Rosji, zaś jesienią 1944 r. głównym hasłem była pomoc dla ludności Warszawy.

Niemniej żywy oddźwięk wśród Polonii południowo-amerykańskiej znalazło drugie hasło, a mianowicie czynu zbrojnego. Polacy z krajów Ameryki Łacińskiej walczyli w formacjach polskich na wszystkich frontach.

Trzecią dziedziną, w jakiej działa Polonia tych krajów, jest akcja informacyjna o Polsce i obrona jej interesów politycznych. Na terenie Ameryki Południowej powstały w czasie wojny liczne polskie agencje prasowe, placówki informacyjne oraz stowarzyszenia miejscowych przyjaciół Polski. Dzięki ich staraniom ukazały się liczne książki polskie oraz książki o Polsce w językach hiszpańskim i portugalskim. Szczególnie owocna na tym polu jest działalność Polonii brazylijskiej.

SPIS RZECZY

Od Wydawnictwa 3

WIELKA BRYTANIA I IMPERIUM BRYTYJSKIE

1. WIELKA BRYTANIA: a) Położenie i ludność; b) Religia; c) Szkolnictwo i Kultura; d) Ważniejsze miasta W Brytanii; e) Komunikacje; f) System monetarny; g) Banki; h) Miary, wagi, temperatura; i) Poczta; j) Niektóre adresy; k) Gdzie jadać w Londynie?; l) Niektóre organizacje i instytucje polskie 5-55

2. NIEKTÓRE KRAJE IMPERIUM BRYTYJSKIEGO

- 1) Irlandia 59

Posiadłości afrykańskie:

- 2) Unia Południowo-Afrykańska 59
- 3) Rodezja Południowa 60
- 4) Rodezja Północna 61
- 5) Niassa 62
- 6) Kenia 62
- 7) Uganda 63
- 8) Tanganika 63

Posiadłości w Oceanii:

- 9) Australia 64
- 10) Nowa Zelandia 68

Posiadłości w Ameryce:

- 11) Kanada 69

KRAJE AMERYKI PÓŁNOCNEJ I POŁUDNIOWEJ

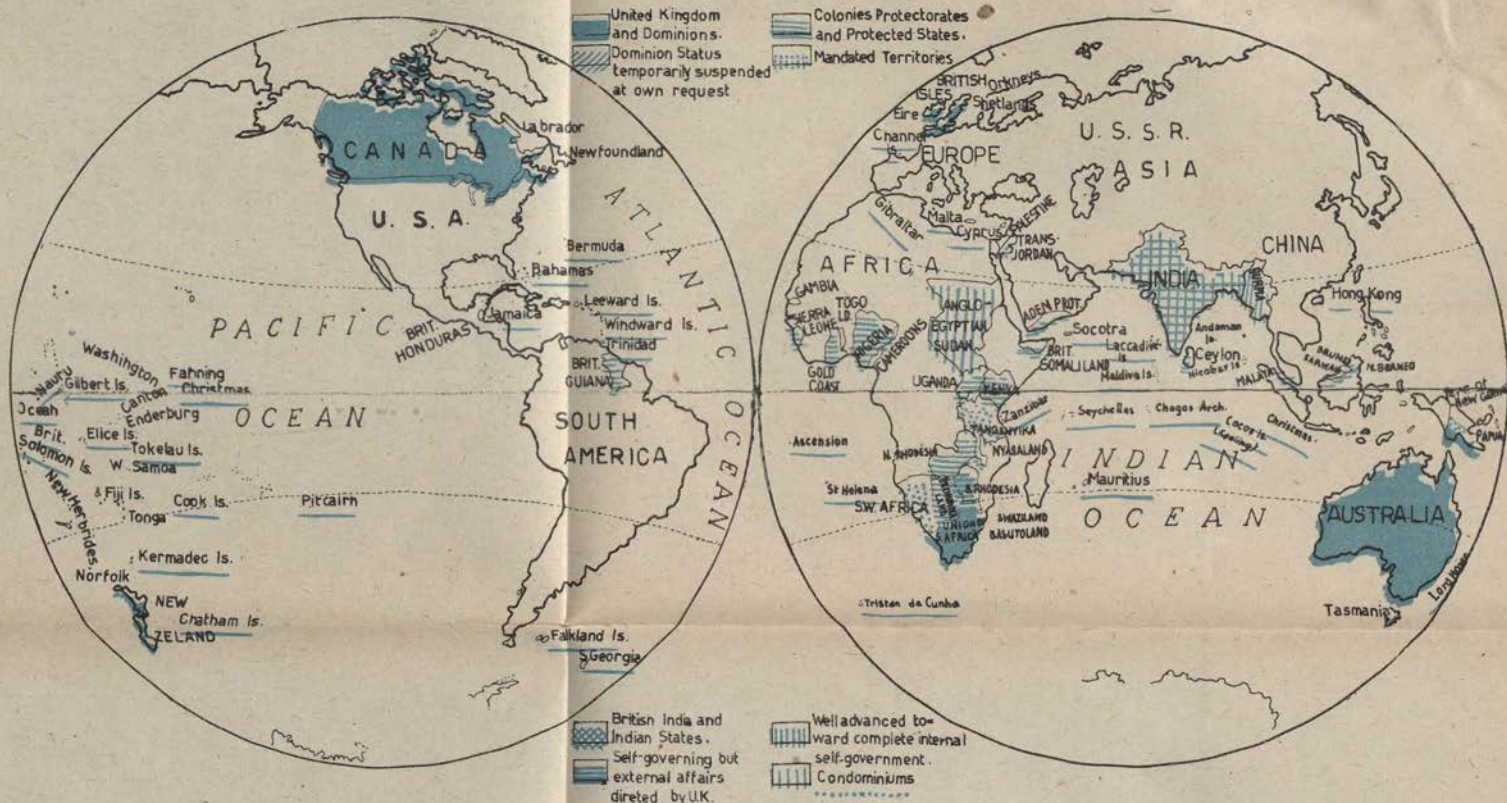
Stany Zjednoczone	81
Alaska	80
Meksyk	90
Gwatemala	93
Salwador	94
Kostaryka	95
Nikaragua	96
Honduras	97
Kuba	98
Panama	99
Dominikana	100
Haiti	102
Kolumbia	102
Wenezuela	104
Ekwador	105
Czile	107
Paragwaj	109
Boliwia	110
Urugwaj	111
Peru	112
Brazylia	114
Argentyna	120

POLACY POZA GRANICAMI POLSKI

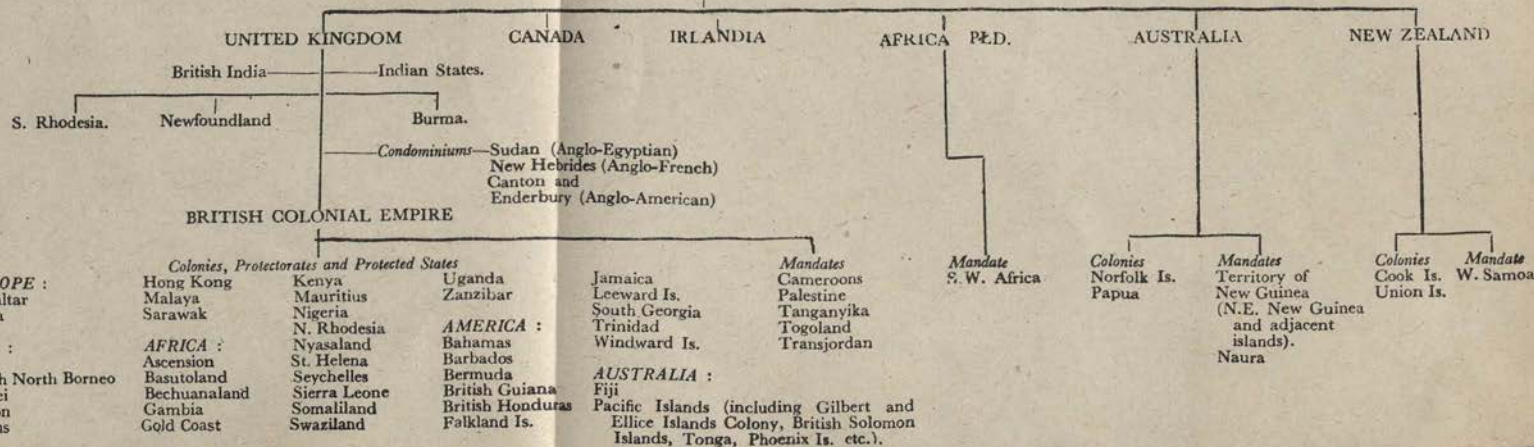
Polonia zachodniej Europy	131
Polonia kanadyjska	133
Polonia w Stanach Zjednoczonych	136
Polonia Ameryki Południowej	140

POLITYCZNA ORGANIZACJA IMPERIUM BRITYJSKIEGO

DOMINIA

KRAJE AM
POŁUDNI

Stany Zjedr
Alaska
Meksyk
Gwatemala
Salwador
Kostarika
Nikaragua
Honduras
Kuba
Panama
Dominikana
Haiti
Kolumbia
Wenezuela
Ekwador
Czile
Paragwaj
Boliwia
Urugwaj
Peru
Brazy'ia
Argentyna

POLACY POZ

Po'onia zach
Polonia kana
Polonia w S
Polonia Amer

db. Kuryus
1. VI. 48

Biblioteka Narodowa
Warszawa

30001011677176